

Instruks 11

Tilskud til Biodiversitet og bæredygtighed

Instruks for gennemførelse af kontrolbesøg hos ansøgere med arealordninger 2024

2024, version 1

Dokumentinfo:

Dokumenttype:	Instruks, kontrolinstruks
Klassifikation:	Arbejdsbrug
Dataejer:	HENVOR
Forfattere:	JULTOG, DAVJEP, CIN
Godkender(e):	KAKJ
Ikrafttrædelsesdato:	23-05-2024
Dato for næste revision:	22-03-2025

Revisionshistorik:

Dato	Noter	Forfatter(e)	Godkendelse
21-03-2024	Instruks i høring ved Landbrugsstøtte & Geodata, Miljø & Erhvervsregulering	JULTOG/DAVJEP/CIN	KAKJ
16-05-2024	Instruks til godkendelse ved Landbrugsstøtte & Geodata, Miljø & Erhvervsregulering	JULTOG/DAVJEP/CIN	KAKJ
22-05-2024	Godkendt af Landbrugsstøtte & Geodata, Miljø & Erhvervsregulering	JULTOG/DAVJEP/CIN	KAKJ

Redaktion: Landbrugsstyrelsen

Tekst: Enhed Regionalkontrol, Team Kontrol og support

Foto: Christel Ingemann Nielsen

Workzone nr.: 23-13-000024

ISBN: 978-87-7120-230-4

Indholdsfortegnelse

1.	Nyt siden 2023	6
2.	Indledning	6
2.1	Kontrol af ordningen.....	6
2.2	Kontrolårsagernes betydning og orientering i kontrolgrundlaget	7
3.	Mangler i ansøgningen.....	10
3.1	Rådighed.....	10
3.2	Svig og omgåelse.....	10
3.3	Mindste areal for marker	10
4.	Ikke-tilskudsberettigede arealer	10
5.	Forenelighed med andre ordninger	10
	Forenelig.....	10
	Ikke forenelig.....	10
6.	Sammenhæng med GLM 8-delkrav 2	11
6.1	Erstatningsarealer til GLM 8-delkrav 2	12
	Udpegning af erstatningsarealer til GLM 8.....	12
	Oprettelse af erstatningsarealer til GLM 8.....	12
7.	Kontrol via satellit.....	12
	Biodiversitet og bæredygtighed.....	13
8.	Brak til biodiversitet og bæredygtighed	14
8.1	Blomster- og bestøverbrak	14
	Aktivitetskrav – Blomster- og bestøverbrak.....	14
	Plantesammensætning - Blomsterbrak	15
	Plantedække - Blomsterbrak.....	15
	Plantesammensætning - Bestøverbrak	15
	Ændring af afgrødekoder	16
	Tillæg til bestøverbrak.....	16
8.2	Slåningsbrak	16
8.3	Forbud på blomster-, bestøver- og slåningsbrak.....	16
	Forbud mod tilførsel af gødning	18
8.4	Harestriber	19
9.	Markbræmmer til biodiversitet og bæredygtighed	19
9.1	Udformning af markbræmme	20
	Størrelse af markbræmmen	20
	Krav om beliggenhed	21
9.2	Aktivitetskrav på markbræmmer.....	21
	Markbræmmer med blomsterbrak eller bestøverbrak.	21
	Markbræmme med slåningsbrak	21
	Kontrol efter 1. august men inden 25. oktober	21
9.3	Forbud på markbræmmen	22
	Forbudsperiode mod slåning.....	22
	Forbud mod brug af jordforbedringsmidler.....	22
	Forbud mod brug af pesticider	22
	Forbud mod tilførsel af gødning	23
	Pløjet eller jordbehandlet	23
	Oplagring/opbevaring	24
9.4	Harestriber	24
10.	Småbiotoper til biodiversitet og bæredygtighed	24
10.1	Krav til indtegning	25
10.2	Størrelse	26
10.3	Krav til placering	27
10.4	Plantedække.....	27

10.5	Forbud	28
	Produktionsforbud	28
	Forbud mod jordforbedringsmidler	29
	Forbud mod brug af pesticider	29
	Forbud mod opbevaring	29
10.6	Småbiotoper på arealer med permanente afgrøder	29
11.	Solceller	29
GLM 8-delkrav 2	.....	31
12.	Opfyldelse af GLM 8 delkrav 2	32
13.	Markkrat	32
	Krav til størrelse	32
	Krav til placering	33
	Dække af træer og buske	33
	Afgræsning af markkrat	33
	Forbud mod produktion	33
14.	GLM-landskabelementer	33
	Placering af GLM-landskabelementet til opfyldelse af GLM 8	34
	Størrelse	35
	GLM-landskabelementet er fjernet	35
	Aktivitetskrav	35
15.	3-metersbræmmer til GLM 8	36
	Aktivitetskrav	36
	Krav om beliggenhed	36
16.	Brak til GLM 8	37
16.1	Blomster- og bestøverbrak	37
	Aktivitetskrav	38
	Plantesammensætning - Blomsterbrak	38
	Plantesammensætning - Bestøverbrak	39
	Ændring af afgrødekoder	39
16.2	Slåningsbrak	39
	Aktivitetskrav	40
16.3	Brak på arealer med tilsagn	40
16.4	Forbud på blomster-, bestøver- og slåningsbrak	40
	Forbud mod slåning	40
	Forbud mod fjernelse af afslåede plantedække	40
	Forbud mod produktion	41
	Forbud mod brug af jordforbedringsmidler	41
	Forbud mod brug af pesticider	41
	Forbud mod tilførsel af gødning	42
	Pløjet eller jordbehandlet	42
	Oplagring/opbevaring	42
17.	Markbræmmer til GLM 8	43
17.1	Markbræmmer på tilsagnsarealer	43
17.2	Udformning af markbræmmer	43
	Størrelse af markbræmmeren	43
17.3	Aktivitetskrav på markbræmmer	45
	Markbræmmer med blomsterblanding	45
	Ændring af afgrødekoder	45
	Kontrol efter 1. august men inden 25. oktober	45
17.4	Forbud på markbræmmeren	45
	Forbudsperiode mod slåning	45
	Forbud mod brug af jordforbedringsmidler	46
	Forbud mod brug af pesticider	46
	Forbud mod tilførsel af gødning	46

Pløjet eller jordbehandlet	47
Oplagring/opbevaring	47
17.5 Harestriber	47
18. Småbiotoper til GLM 8	48
18.1 Krav til indtegning	49
18.2 Størrelse	49
18.3 Krav til placering	50
18.4 Plantedække	50
18.5 Forbud	51
Produktionsforbud	51
Forbud mod jordforbedringsmidler	52
Forbud mod brug af pesticider	52
Forbud mod opbevaring	52
18.6 Småbiotoper på arealer med MO 66/67 pleje af græs og naturarealer	52
18.7 Solceller	52
19. Retsgrundlag	53
Bilag 1. Særlige planteartsliste for bestøverbrak	54

1. Nyt siden 2023

Brak

Sommerslåning og forårsslåning er blevet lagt sammen til slåningsbrak og har nu én afgrødekode.

Kortholdte stribes er ikke tilladt på brakarealer til biodiversitet og bæredygtighed og GLM 8. Stribes må alene holdes kort uden for forbudsperioden for slåning af brakarealer.

Solceller

Marker med slånings-, blomster- og bestøverbrak, og markbræmmer, kan indtegnes på arealet mellem solcelleanlæg, som selvstændige marker.

Tillæg til bestøverbrak til biodiversitet og bæredygtighed

I år kan ansøger søge om et tillæg til bestøverbrak til biodiversitet og bæredygtighed, hvis arealet i 2023 var omdriftsareal. Bestøverbrak tillægget er til hele brakmarker og markbræmmer med brak under biodiversitet og bæredygtighed.

Erstatningsarealer til GLM 8-delkrav 2

I 2024 er det kun arealer/elementer indberettet i ansøgers fællesskema til biodiversitet og bæredygtighed, der må anvendes som erstatningsarealer til GLM 8, hvis ansøger kommer i underskud, som følge af underkendelse af GLM 8 arealer/elementer i den fysiske kontrol af biodiversitet og bæredygtighed.

2. Indledning

Kontrolårsag d

Biodiversitet og bæredygtighed er en etårig bio-ordning. Ordningen har til formål at være med til at udvikle ny natur og levesteder for dyr og planter, og dermed øge biodiversiteten på landbrugsarealer. Ansøgere kan søge tilskud til de samme arealer flere år i træk, hvorved arealerne kontinuerligt er udlagt som ikke-produktive til gavn for biodiversiteten.

For at få tilskud til biodiversitet og bæredygtighed, skal ansøger leve op til GLM 8-delkrav 2 om 4 % ikke-produktive arealer/elementer på bedriftens omdriftsarealer, herefter omtalt som GLM 8. Kontrollen af GLM 8 er formelt en del af konditionalitetskontrollen, men da det er en forudsætning at ansøger lever op til GLM 8 for at kunne søge bio-ordningen biodiversitet og bæredygtighed, bliver GLM 8 også kontrolleret i forbindelse med kontrol af biodiversitet og bæredygtighed. Der er derfor et særskilt afsnit i instruksen omkring kontrol af arealer og element indberettet til GLM 8.

2.1 Kontrol af ordningen

Arealer indberettet til biodiversitet og bæredygtighed kan ikke også anvendes til GLM 8 om 4 % ikke-produktive arealer/elementer. Dvs. der kan kun søges tilskud under bio-ordningen biodiversitet og bæredygtighed til de ikke-produktive elementer, der ligger **ud over** de obligatoriske 4 % ikke-produktive arealer/elementer under GLM 8.

Hvis ansøger udelukkende har permanent græs og permanente afgrøder, opfylder ansøger automatisk GLM 8-kravet og kan søge tilskud til biodiversitet og bæredygtighed.

Du kan ikke se i kontrolgrundlaget, hvor mange ikke-produktive elementer, der er indberettet til biodiversitet og bæredygtighed, men det samlede areal vil fremgå.

Følgende ikke-produktive arealer/elementer kan bruges til opfyldelse af hhv. biodiversitet og bæredygtighed og GLM 8:

Tabel 11.1 Oversigt over ikke-produktive elementer og hvilke ordninger de kan indgå i.

Element	Kontrolårsag	Hel mark/element på mark	Biodiversitet og bæredygtighed	GLM 8	Grundbetaling
Slåningsbrak	b	Hel mark	Ja	Ja	Ja
Brak –blomster/bestøver	h	Hel mark	Ja	Ja	Ja
Markbræmmer – slåningsbrak	b	Hel mark	Ja	Ja	Ja
Markbræmmer –blomster	h	Hel mark	Ja	Ja	Ja
Småbiotoper	j	Element på mark	Ja	Ja	Ja
Markkrat (GLM 8)	j	Element på mark	Nej	Ja	Ja
3 m bræmmer	j	Element på mark	Nej	Ja	Ja
GLM-landskabselementer	j	Element på mark	Nej	Ja	Ja

2.2 Kontrolårsagernes betydning og orientering i kontrolgrundlaget

Biodiversitet og bæredygtighed – kontrolårsag

En sag med kontrolårsag "d" under "Skal kontrolleres" i kontrolgrundlaget skal du kontrollere for biodiversitet og bæredygtighed (figur 11.1).

Kontrolgrundlag eksempel 1

Kontroltype

K

Ansøgte kontrolårsager

abdjlmr8E

Skal kontrolleres

bdj8

Figur 11.2.1: Der skal kontrolleres for biodiversitet og bæredygtighed og GLM 8. Det ses ved, at kontrolårsag "d" og "8" fremgår under "Skal kontrolleres" i kontrolgrundlaget.

GLM 8 – kontrolårsag

Kontrolårsag "8" henviser til GLM 8. Du skal kun kontrollere dette, hvis du også skal kontrollere biodiversitet og bæredygtighed. I så fald vil både kontrolårsag "8" og "d" fremgå samtidig under "Skal kontrolleres" i kontrolgrundlaget (figur 11.2).

Hvis kontrolårsag "8" udelukkende fremgår af kontrolgrundlaget under "Ansøgte kontrolårsager" og ikke optræder under "Skal kontrolleres" samtidig med kontrolårsag "d", skal du ikke kontrollere GLM 8 (figur 11.3).

Kontrolårsag "8" vil aldrig optræde alene under "Skal kontrolleres" uden der også er kontrolårsag "d" her. Du kan til gengæld opleve, at kontrolårsag "d" optræder under "Skal kontrolleres" uden der samtidig er kontrolårsag "8" her (figur 11.4). I så fald skal du kontrollere biodiversitet og bæredygtighed, men ikke GLM 8.

Kontrolgrundlag eksempel 2

Kontroltype	Figur 11.2: Der skal kontrolleres for GLM 8 og biodiversitet og bæredygtighed.
K	
Ansøgte kontrolårsager	Det ses ved, at kontrolårsag "8" og "d" fremgår under "Skal kontrolleres" i kontrolgrundlaget.
adjlmr8E	
Skal kontrolleres	
adj8	

Kontrolgrundlag eksempel 3

Kontroltype	Figur 11.3: Der skal <u>ikke</u> kontrolleres GLM 8. Det ses ved, at kontrolårsag "8" og "d" ikke samtidig fremgår under "Skal kontrolleres" i kontrolgrundlaget.
K	
Ansøgte kontrolårsager	
agj8	
Skal kontrolleres	
ag	

Kontrolgrundlag eksempel 4

Kontroltype	Figur 11.4: Der skal kontrolleres for biodiversitet og bæredygtighed men ikke for GLM 8. Det ses ved, at kontrolårsag "d" fremgår uden kontrolårsag "8" under "Skal kontrolleres" i kontrolgrundlaget.
K	
Ansøgte kontrolårsager	
abd8	
Skal kontrolleres	
abdj4	

Biodiversitet og bæredygtighed i kontrolgrundlaget

Under "Følgende marker skal kontrolleres" i kontrolgrundlaget vil kontrolårsag "d" altid optræde samtidig med en anden kontrolårsag, der angiver et element, der er anmeldt til biodiversitet og bæredygtighed (figur 11.5). Det er dette element under bio-ordningen du skal kontrollere. Se oversigt over mulige elementer/arealer i tabel 11.1 i afsnit 2.1.

Braktyperne og markbræmmer til biodiversitet og bæredygtighed udgør en hel mark og fremgår derfor under "Følgende marker skal kontrolleres" i kontrolgrundlaget med afgrødekode og kontrolårsag.

Kontrol - Følgende marker skal kontrolleres, ha					
A1	A2	A3	A4	A5	A6
Marknr. ⇅	Afg. kode ⇅	Afgrøde ⇅	Kontrolårsag ⇅	Areal fra markkort ⇅	LDP-tilsagn ⇅
23-1	310	Brak	bd	1,81	

Figur 11.5: Kontrolårsag "d" viser, at marken skal kontrolleres for biodiversitet og bæredygtighed. Kontrolårsag "b" viser, at det er en brakmark anvendt under biodiversitet og bæredygtighed. Der skal derfor kontrolleres for brak under biodiversitet og bæredygtighed.

Småbiotoper udgør et element beliggende på en mark. Kontrolårsag "j" dækker over dette element (figur 11.6). Der kan være en enkelt eller flere af disse på den samme mark. Du kan se dem ved at åbne laget herfor i IMK (se afsnittet om småbiotoper til biodiversitet og bæredygtighed).

Kontrol - Følgende marker skal kontrolleres, ha					
A1	A2	A3	A4	A5	A6
Marknr. ⇅	Afg. kode ⇅	Afgrøde ⇅	Kontrolårsag ⇅	Areal fra markkort ⇅	LDP-tilsagn ⇅
61-1	276	Permanent græs og kløvergræs uden norm, under 50 % kløver	dj	1,36	

Figur 11.6: Kontrolårsag "d" viser, at marken skal kontrolleres for biodiversitet og bæredygtighed. Kontrolårsag "j" viser, at det er en småbiotop anvendt under biodiversitet og bæredygtighed. Der skal derfor kontrolleres for småbiotoper under biodiversitet og bæredygtighed.

GLM 8 i kontrolgrundlaget

Under "Følgende marker skal kontrolleres" i kontrolgrundlaget vil kontrolårsag "8" altid optræde samtidig med en anden kontrolårsag, der angiver et element, der er anmeldt til GLM 8 (figur 11.7). Det er dette element under GLM 8 du skal kontrollere. Se oversigt over mulige elementer i tabel 11.1 i afsnit 2.1.

Braktyperne og bræmmer til GLM 8 udgør en hel mark og fremgår derfor under "Følgende marker skal kontrolleres" med afgrødekoden og kontrolårsag (figur 11.7).

Kontrol - Følgende marker skal kontrolleres, ha					
A1	A2	A3	A4	A5	A6
Marknr. ⇅	Afg. kode ⇅	Afgrøde ⇅	Kontrolårsag ⇅	Areal fra markkort ⇅	LDP-tilsagn ⇅
602-0	324	Blomsterbrak	ahj8	0,44	

Figur 11.7: Kontrolårsag "8" under "Følgende marker skal kontrolleres" viser, at marken skal kontrolleres for GLM 8. Kontrolårsag "j" viser, at der er et eller flere elementer anvendt under GLM 8. Der skal derfor kontrolleres for en eller flere af den type elementer kontrolårsag "j" repræsenterer. Afgrødekoden og kontrolårsag "h" viser, at der er tale om en brakmark.

Småbiotoper, markkrat, 3-metersbræmmer og GLM-landskabelementer til GLM 8 udgør et element beliggende på en mark. Kontrolårsag "j" dækker over alle disse typer af elementer beliggende på en mark. Der kan være et enkelt eller flere af disse på den samme mark. For at se hvor mange GLM 8 elementer der ligger på en mark, hvilke typer der er tale om og hvor stort et areal de udgør, skal du kigge under "Opfyldelse af GLM Krav" nederst i kontrolgrundlaget (figur 11.8).

Småbiotoper, markkrat, 3-metersbræmmer og GLM-landskabelementer kan du desuden se ved at åbne lagene herfor i IMK.

Opfyldelse af GLM Krav								
A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8	A9
Marknummer ⇅	Afgrøde ⇅	Samlet GLM8-areal for marken ⇅	3 meter bræmmer ⇅	Markbræmmer ⇅	Markkrat ⇅	Brak ⇅	GLM-søer og vandhuller ⇅	GLM-fortidsminder ⇅
602-0	324 Blomsterbrak	0,44	0,02			0,42		

Figur 11.8: Under "Opfyldelse af GLM Krav" kan du se, hvilke elementer repræsenteret ved kontrolårsag "j", der benyttes til GLM 8. I eksemplet er der et samlet areal på 0,44 ha der anvendes til GLM 8. Dette areal udgøres af to typer af elementer: en 3-meters bræmme på 0,02 ha og en brakmark på 0,42 ha.

3. Mangler i ansøgningen

3.1 Rådighed

Som udgangspunkt bliver rådighed kontrolleret administrativt. Du skal kontrollere for rådighed, hvis det fremgår af kontrolgrundlaget, eller hvis der opstår tvivl om rådigheden i forbindelse med kontrollen. Se Instruks 2 afsnit 7.

3.2 Svig og omgåelse

I forbindelse med kontrolbesøg kan du støde på ting, der tyder på, at en ansøger bevidst forsøger at få udbetalt tilskud, ansøger ikke er berettiget til.

Det er vigtigt at registrere mistanke om svig, så der kan følges op på mistanken ved en særskilt undersøgelse. Læs mere om svig og omgåelse i Instruks 1 afsnit 2.9.

Du må ikke oplyse ansøger om, at der er mistanke om svig.

3.3 Mindste areal for marker

Et areal ansøgt til biodiversitet og bæredygtighed skal være mindst 0,01 ha for at være tilskudsberettiget til biodiversitet og bæredygtighed. Se nærmere vedrørende kontrol af mindste arealer i instruks 2 – afsnit 5.

4. Ikke-tilskudsberettigede arealer

Der er en række elementer og arealer, der ikke lever op til definitionerne af tilskudsberettigede arealer. De er derved ikke berettigede til grundbetaling eller bio-ordninger.

Konstaterer du følgende, kan der være tale om ikke-tilskudsberettigede arealer afhængigt af de nærmere omstændigheder:

- Menneskeskabte konstruktioner
- Arealer anvendt til anden aktivitet end landbrug, herunder opbevaring
- Ikke-tilskudsberettigede afgrøder og manglende plantedække
- Arealer under vand eller med vandforekomster
- Træer og skov
- Naturarealer uden landbrugsaktivitet
- Eksproprierede arealer

Listen er ikke udtømmende, og der kan være undtagelser. Læs mere i Instruks 2, kapitel 3 for en uddybende beskrivelse samt om kontrol af ikke-tilskudsberettigede arealer.

5. Forenelighed med andre ordninger

Forenelig

Tilskud til bio-ordningen biodiversitet og bæredygtighed skal kombineres med grundbetaling og kan kombineres med ø-støtte.

Ikke forenelig

Det er ikke muligt, at opnå tilskud til følgende ordninger, samtidig med bio-ordningen biodiversitet og bæredygtighed:

- Arealer under bio-ordningen ekstensivering med slæt
- Arealer under bio-ordningen varieret planteproduktion
- Arealer under bio-ordningen miljø- og klimavenligt græs
- Arealer under bio-ordningen økologisk arealstøtte

- Arealer omfattet af tilsagn om tilskud til miljøvenligt landbrug og til miljø- og klimavenligt landbrug.
- Arealer, der indgår i et minivådområde med omkringliggende areal, der er etableret med tilskud i medfør af anden lovgivning
- Arealer, der indgår i ordningen frivillig målrettet kvælstofregulering

På arealer hvor der er søgt tilsagn om økologisk arealtilskud, kan der også søges til biodiversitet og bæredygtighed. Der udbetales ikke økologisk arealtilskud for arealet hvor der er søgt til begge ordninger.

6. Sammenhæng med GLM 8-delkrav 2

For at få tilskud til biodiversitet og bæredygtighed, skal ansøger leve op til GLM 8-kravet om 4 % ikke-produktive arealer/elementer på bedriftens omdriftsarealer. Hvis ansøger som følge af underkendelse af GLM 8-arealer/elementer kommer under 4 %, skal der findes erstatningsarealer til GLM 8, i ansøgers arealer indberettet til biodiversitet og bæredygtighed. Du skal bede ansøger om at udpege erstatningsarealerne. Ansøger vil ikke blive hørt på GLM 8, hvis du foretager ændringer i ansøgers GLM 8.

I kontrolopgaven under GLM 8-fanen, kan du se hvor mange procent ikke-produktive arealer du har konstateret i forbindelse med kontrollen, og derved om kravet om 4 % er opfyldt. Se herunder Figur 11.9.

I høringsbrevet ved kontrol af biodiversitet og bæredygtighed, vil der komme en bemærkning om, at ansøger skal være opmærksom på, at der kan komme høringer på andre ordninger på baggrund af høring på biodiversitet og bæredygtighed.

GLM8-krav

A

GLM8-konditionalitetshøring oprettes i VAKS

Ja Nej

Krav om 4 % ikke-produktive arealer på omdriftsarealer (GLM8)

Arealtype	Areal i ha indberettet	Areal i ha konstateret	
Samlet indberettet omdriftsareal	619,50	0,00	
Samlet krav om 4 % ikke-produktive arealer	24,78	0,00	
3 meter bræmmer	0,79	0,00	
Markbræmmer	0,00	0,00	
Markkrat	0,66	0,00	
Brak	24,16	0,00	
GLM-søer og -vandhuller	0,09	0,00	
GLM-fortidsminder	0,00	0,00	
Småbiotoper	0,05	Opfyldelse i %	Opfyldelse i %
Samlet areal	25,75	4,16	0,00
Difference	0,97		0,00

Figur 11.9 GLM 8 beregneren

6.1 Erstatningsarealer til GLM 8-delkrav 2

Hvis der ved kontrollen af biodiversitet og bæredygtighed underkendes arealer/elementer til GLM 8-delkrav 2, så det samlede areal søgt til GLM 8-delkrav 2 er under 4 % ikke-produktive arealer/elementer, har ansøger mulighed for i forbindelse med kontrollen, at udpege erstatningsarealer til GLM8-delkrav 2, i ansøgers arealer indberettet til biodiversitet og bæredygtighed. Opfylder ansøger ikke GLM 8-kravet underkendes alle arealer/elementer til biodiversitet og bæredygtighed automatisk.

Når du bruger en småbiotop til biodiversitet og bæredygtighed som erstatningsareal, skal du være opmærksom på reglen for andel af markens småbiotopen må udgøre på biodiversitet og bæredygtighed og på GLM 8, se figuroversigt i afsnit 11.3. Biodiversitet og bæredygtighed småbiotoper må udgøre 100% af marken, mens GLM 8 småbiotoper må udgøre højst 50% af marken.

Udpeging af erstatningsarealer til GLM 8

Det er kun arealer, der er indberettet som ikke-produktive arealer til biodiversitet og bæredygtighed, der kan udpeges som erstatningsarealer til GLM 8-delkrav 2. Arealerne skal være indberettet som ikke-produktive arealer i ansøgers Fællesskema. Du skal kontrollere de ikke-produktive arealer, som ansøger udpeger som erstatningsarealer, for om de lever op til kravene for GLM 8-delkrav 2.

Oprettelse af erstatningsarealer til GLM 8

Du skal kun oprette erstatningsarealer, hvis ansøgers ikke-produktive arealer til GLM 8-delkrav 2, kommer under 4 %. Erstatningsarealet skal indtegnes, så der præcist er 4 % ikke-produktivt areal til GLM 8. Dette gælder også hvis arealet der er blevet underkendt var større end erstatningsarealet og/eller ansøger havde indberettet mere end de påkrævet 4 %.

I IMK er der observationer, der tilføjer GLM 8 arealer/elementer. Du skal bruge disse observationer, når du vil tilføje et ikke-produktivt areal som erstatningsareal til GLM 8

Det drejer sig om følgende observationer:

- Erstatningsareal til GLM 8 – biobær småbiotop tilføjet (5.7.2)
- Erstatningsareal til GLM 8 – biobær slåningsbrak tilføjet (5.7.3)
- Erstatningsareal til GLM 8 – biobær blomsterbrak tilføjet (5.7.5)
- Erstatningsareal til GLM 8 – biobær bestøverbrak tilføjet (5.7.6)
- Erstatningsareal til GLM 8 – biobær markbræmme slåningsbrak tilføjet (5.7.7)
- Erstatningsareal til GLM 8 – biobær markbræmme blomster/bestøver tilføjet (5.7.9)

Når du bruger disse observationer på arealer indberettet til biodiversitet og bæredygtighed underkendes de på ordningen. Du skal derfor ikke lave en dobbeltobservation, hvor du underkender arealet eller elementet til biodiversitet og bæredygtighed.

Er det ikke muligt for ansøger at udpege nok erstatningsarealer til at leve op til de 4 % GLM 8 arealer/elementer, skal du oprette så meget GLM 8 erstatningsarealer som muligt, ud af de arealer ansøger har indberettet til biodiversitet og bæredygtighed. Efterfølgende skal du oprette en AKON, da ansøger ikke kan leve op til GLM 8-kravet. Alle ansøgers arealer til biodiversitet og bæredygtighed vil automatisk blive underkendt, da GLM 8-kravet ikke er opfyldt.

7. Kontrol via satellit

Aktivitetskrav, pløjeforbud og slåningsforbud på slåningsbrak kontrolleres via satellitter. I den fysiske kontrol kontrollørers der for om det afslået materiale er blevet fjernet. I den fysiske kontrol kontrolleres der for om der er sket overtrædelser på andre forbud, f.eks. brug af pesticider, menneskeskabte konstruktioner og lign. Se instruks 1, afsnit 2.1.

Biodiversitet og bæredygtighed

8. Brak til biodiversitet og bæredygtighed

Kontrolårsag h, kombineret med d

Kontrolårsag b, kombineret med d

Braklagte arealer er landbrugsarealer i omdrift, der i en periode tages ud af den landbrugsmæssige produktion. Ansøger kan lade arealer med brak indgå i biodiversitet og bæredygtighed. Braklagte arealer indberettet til biodiversitet og bæredygtighed må ikke bruges produktionsmæssigt hele kalenderåret. Brak til biodiversitet og bæredygtighed må udgøre hele marken.

Marker der er tilsået med afgrøder i efteråret 2023, kan anmeldes som slåningsbrak i 2024 under forudsætning af at de opfylder betingelserne til braklagte arealer i hele 2024.

Generelle forbud på braklagte arealer, samt eventuelle undtagelser uddybes længere nede i afsnit 8.3.

8.1 Blomster- og bestøverbrak

Kontrolårsag h, kombineret med d

Marken skal være indberettet med en af følgende afgrødekoder:

- 324, Blomsterbrak
- 342, Bestøverbrak

Brakarealet skal bestå af en blomsterblanding, der ikke bruges til produktion. Blomsterbrak er en blanding af frø- og nektarproducerende planter, og bestøverbrak er en blanding af pollen- og nektarproducerende planter. Korn, græs og majs er ikke nektarproducerende og falder derfor ikke ind under kategorien frø- og nektarproducerende plantearter (blomsterbrak) eller kategorien pollen- og nektarproducerende plantearter (bestøverbrak).

Bemærk, at selvom plantedækket består af afgrøder, der ikke anses som blomster- eller bestøverbrak, kan arealet stadig være tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis arealet lever op til betingelserne herfor.

Aktivitetskrav – Blomster- og bestøverbrak

I det første år (år 1) skal landbrugsaktiviteten finde sted i form af mekanisk jordbehandling og udsåning senest den 14. maj 2024. Hvis brakmarken i det efterfølgende år også indberettes som blomster- eller bestøverbrak er der i år 2 ikke krav om en ny landbrugsaktivitet. Det er dog en betingelse, at blomsterblandingen på arealet opfylder kravene til blomster- eller bestøverbrak i begge år.

Hvis du ved kontrollen konstaterer, at marken med enten blomster- eller bestøverbrak er etableret efter den 14. maj 2024, skal du:

- 1) Vælge en af følgende observationer i IMK:
  - Blomsterbrak sået efter 14. maj (5.1.3)
  - Bestøverbrak sået efter 14. maj (5.1.4)
- 2) Ændre afgrødekoden i IMK til græs, hvis kravene herfor er opfyldt.

Ændring af afgrødekoder

Hvis ansøger har anmeldt et areal som blomster- eller bestøverbrak, men du ved kontrollen konstaterer, at arealet fremstår som slåningsbrak, skal du ændre afgrødekoden til slåningsbrak. Du skal dog være opmærksom på, om ansøger har været i gang med en jordbehandling i forbindelse med at så en frøblanding til blomsterbrak, eller frøblanding til bestøverbrak. I så fald er der sket en jordbehandling, som betyder at kravene til slåningsbrak ikke er opfyldt, og du skal omdøbe til eksempelvis omdriftsgræs eller permanent græs, afgrødekode 252 Permanent græs, normalt udbytte. Vær opmærksom på at du ikke kan ændre til omdriftsgræs hvis marken fremgår af permanent græs lag i IMK.

Hvis du på kontrollen konstaterer at der ikke har været etableret bestøver- eller blomsterbrak, men at marken er brak f.eks. stubmark fra sidste år, skal du omdøbe til slåningsbrak.

Det gælder for brakarealer, som for alle omdriftsarealer, at de skal være dyrkbare i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober. Hvis et brakareal ikke er dyrkbart i denne periode, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er ikke dyrkbart i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober (5.1.2)

Bemærk, at ovenstående observation også slår igennem på grundbetaling. Du skal huske at udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling på fanen "Rekvireret kontrol" i kontroloppgaven.

Plantesammensætning - Blomsterbrak

Blomsterbrak skal bestå af mindst to forskellige frø- og nektarproducerende plantearter. Ansøger bestemmer selv hvilke plantearter der sås. Korn, græs og majs må gerne indgå i blomsterblandingen, men tæller ikke med som én af de to frø- og nektarproducerende plantearter.

Kløver og raps er tilladte i kombination med en blomsterblanding bestående af øvrige ikke-produktionsrelaterede frø- og nektarproducerende plantearter. Flere varianter af kløver i samme blanding betragtes som én plantearter, hvorfor der mindst skal være samme andel af en anden frø- og nektarproducerende plantearter i blandingen.

Plantedække - Blomsterbrak

Den udsåede blomsterblanding skal udgøre mindst 50 % af plantedækket på arealet. Der skal være mindst to forskellige frø- og nektarproducerende plantearter pr. m². Naturligt fremvoksende arter, der er frø- og nektarproducerende kan indgå i kravet om to arter pr. m².

Hvis du ved kontrollen konstaterer, at plantedækket ikke består af en blanding, som opfylder kravet til blomsterbrak, skal du:

1) Vælge en af følgende observationer i IMK:

- Blomsterbrak består af korn, raps eller majs i renbestand (5.4.4)
- Blomsterbrak består af en blanding udelukkende af korn, raps eller majs (5.4.5)
- Blomsterbrak består ikke af en blanding af mindst 2 forskellige frø- og nektarproducerende planter (5.4.6)

2) Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde, f.eks. afgrødekode 4 "Blanding af vårsåede arter".

Bemærk, at selvom plantedækket består af afgrøder, der ikke anses som blomsterbrak, kan arealet stadig være tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis arealet lever op til betingelserne herfor.

Plantesammensætning - Bestøverbrak

For bestøverbrak gælder, at plantedækket skal være etableret med en blanding bestående af mindst tre forskellige pollen- og nektarproducerende plantearter pr. m². Blomsterblandingen skal bestå af arter fra den særlige plantearterliste for bestøverbrak (se Bilag 1). Det er angivet i tabellen, om de enkelte plantearter er enårige eller flerårige med hensyn til blomstringsperioden.

Blandingen må ikke overvejende (mere end 50 %) bestå af hverken korn, raps, majs eller græs i renbestand eller en blanding af disse.

Kløver og raps er tilladte i kombination med en blomsterblanding bestående af øvrige ikke-produktionsrelaterede pollen- og nektarproducerende plantearter. Flere varianter af kløver i samme blanding betragtes dog samlet set som én plantearter, hvorfor der mindst skal være samme andel af en anden pollen- og nektarproducerende plantearter i blandingen.

Naturligt fremvoksende arter, der er pollen- og nektarproducerende, kan indgå i kravet om tre arter pr. m².

Hvis du ved kontrollen konstaterer, at plantedækket ikke består af en blanding, som opfylder kravet til bestøverbrak, skal du:

1) Vælge følgende observation i IMK:

- Bestøverbrak består ikke af mindst 3 forskellige godkendte plantearter plantearterlisten (5.4.8)

2) Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde, for eksempel afgrødekod 4 "Blanding af vårsåede arter".

Bemærk, at selvom plantedækket består af afgrøder, der ikke anses som blomsterbrak, kan arealet stadig være tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis arealet lever op til betingelserne herfor.

Ændring af afgrødekoder

Hvis ansøger har indberettet et areal som blomster- eller bestøverbrak, men du ved kontrollen konstaterer, at arealet fremstår som slåningsbrak, skal du ændre afgrødekoden til slåningsbrak. Du skal være opmærksom på, om ansøger har forsøgt, at så en frøblanding til blomster- eller bestøverbrak. I så fald er der sket en jordbehandling, som betyder at kravene til slåningsbrak ikke er opfyldt, og du skal i stedet omdøbe til eksempelvis omdriftsgræs eller permanent græs (afgrødekod 252 - Permanent græs, normalt udbytte).

Læs mere i Instruks 2, afsnit 4.1 om ændring af afgrødekoder på brak.

Tillæg til bestøverbrak

Ansøger kan søge om tillæg til bestøverbrak indberettet til biodiversitet og bæredygtighed. Tillægget kan gives til arealer, der i 2023 var indberettet som et omdriftsareal.

8.2 Slåningsbrak

Kontrolårsag b, kombineret med d

Du skal som udgangspunkt ikke kontrollere aktivitetskrav og slåningsforbud på slåningsbrak, da disse er en del af den satellitbaserede kontrol. Skal du på kontrol af en mark med slåningsbrak, skal du kontrollere forbud, f.eks. forbud mod produktion, pesticider og gødning.

Omdøbes et areal til slåningsbrak vil det ikke være en del af monitoreringsopgaven, hvilket betyder at kommer du på efterkontrol af sådan en mark skal alle forhold – aktivitetskrav og forbud kontrolleres.

Aktivitetskrav

Det gælder for brakarealer som for alle omdriftsarealer, at de skal være dyrkbart i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober. Hvis aktivitetskravet for brakarealet er opfyldt, skal du betragte brakarealet som dyrkbart.

Hvis et brakareal ikke er dyrkbart i denne periode, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er ikke dyrkbart i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober (5.1.2)

Kontrol mellem d. 1. august og 25. oktober:

Er du på kontrol af en brakmark mellem den 1. august og 25. oktober, og er dele af marken eller hele marken ikke er slået, skal marken ikke sættes til efterkontrol, da aktivitetskravet på brak kontrolleres via satellit. Markens vil ikke fremgå af listen over marker til efterkontrol på fanen "Efterkontrol" i kontrolopgaven.

Bemærk, i situationer hvor du har omdøbt en mark til slåningsbrak og denne på kontroltidspunktet ikke er slået, skal du sætte marken til efterkontrol i Efterkontrollfanen.

Kontrol efter d. 25. oktober:

Hvis du på kontrollen konstaterer, at arealet ikke er slået i perioden 1. april til og med 30. april eller perioden 1. august til og med 25. oktober, skal du bruge følgende observation i IMK, der fortæller ansøger at de mangler at udfører en slåning:

- Brakareal ikke slået mindst én gang i perioden fra 1. april til og med 25. oktober (5.1.5)

8.3 Forbud på blomster-, bestøver- og slåningsbrak

Forbud mod slåning

Der er forbud mod slåning af braklagte arealer i perioden 1. maj til og med 31. juli. Dette er af hensyn til markvildtet.

Bemærk, at det er tilladt selektivt at slå brakarealer i forbudsperioden, hvis:

- Der er risiko for krydsbestøvning mellem arealerne og marker med frøafgrøder inden for de afstande, som er fastsat i certificeringsreglerne. Se bilag¹
- Der er behov for at bekæmpe hejrearter eller giftige eller aggressive plantearter som for eksempel flyvehavre, tidsler, kæmpebjørneklo og vårbrandbæger. Disse plantearter må slås, men plantematerialet må ikke fjernes. Fjernes plantematerialet skal afgrødekoden ændres til for eksempel græs i omdrift.
- Den eneste undtagelse er, når ansøger har bekæmpet flyvehavre, skal plantematerialet fjernes fra marken.

Hvis et areal er komplet afslået, kan det tyde på, at den slåning, der er foretaget på arealet, ikke er selektiv.

Hvis du konstaterer, at et brakareal er slået i forbudsperioden, skal du:

- 1) Vælg følgende observation i IMK:
  - Arealet er slået i perioden 1. maj til 31. juli (5.4.2)
- 2) Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde (f.eks. græs)

Arealet vil ikke længere være berettiget til tilskud under biodiversitet og bæredygtighed.

Bemærk, at selvom et brakareal indberettet til biodiversitet og bæredygtighed er slået i forbudsperioden, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsforhold er overholdt for arealet.

Forbud mod fjernelse af afslåede plantedække

Plantedækket på slåningsbrak skal slås mindst én gang årligt i perioden 1. april til og med 25. oktober. Det afslåede plantedække må ikke fjernes fra arealet. Det afslåede materiale må dog godt opstakkes indenfor marken. Der stilles ikke krav til hvordan ansøger opstakker materialet, så længe det ikke fjernes fra arealet på noget tidspunkt eller wrappes, som led i en produktion. Hvis du på kontrollen konstaterer, at plantematerialet er fjernet eller det anvendes som led i produktion, skal du vælge en af følgende observationer i IMK, der underkender arealet til biodiversitet og bæredygtighed:

- Der er taget slæt på arealet (5.2.4)

Ændre afgrødekoden til den konstaterede afgrøde.

Forbud mod produktion

Arealer indberettet med brak må ikke anvendes til produktion i hele kalenderåret.

Det er derved ikke tilladt at afgræsse eller tage slæt på brakarealer. Derudover må brakarealer heller ikke jordbehandles og tilsås med f.eks. græs, dog må plantedækket godt forbedres, hvis frøspredningen sker uden jordbehandling.

Marker der er tilsået med vintersæd i efteråret 2023, kan anmeldes som slåningsbrak i 2024 under forudsætning, at de opfylder betingelserne til braklagte arealer i hele 2024.

Konstaterer du, at et brakareal er afgræsset, at der er taget slæt på arealet eller at arealet har været jordbehandlet, skal du:

- 1) Vælg en af følgende observationer i IMK:
  - Arealet er afgræsset (5.2.3)
  - Der er taget slæt på arealet (5.2.4)
  - Arealet fremstår som et almindeligt dyrket areal (5.2.6)
- 2) Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde (f.eks. græs).

Konstaterer du på kontrollen, at et areal indberettet som brak er tilsået med en almindelig vårsået produktionsafgrøde, skal du:

- 1) Vælg følgende observation i IMK:
  - Arealet fremstår som et almindeligt dyrket areal (5.2.6)
- 2) Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde.

¹ Bekendtgørelse nr. 1221 af 30. august 2022 om Markfrø, Bilag 3

Bemærk, at en blanding af produktionsafgrøder kan være tilladt, hvis afgrøderne ikke fremstår:

1. I veldefinerede lige rækker og
2. Der ikke er tegn på renholdelse

Vigtigt, produktionsafgrøder må ikke fremstå dominante i blandingen og der skal derfor kunne forefindes andre plantearter.

Forbud mod brug af jordforbedringsmidler

Der er forbud mod anvendelse af jordforbedringsmidler, som for eksempel kalk på braklagte arealer under biodiversitet og bæredygtighed.

Du skal i IMK vælge en af følgende observation, der underkender arealet til biodiversitet og bæredygtighed:

- Jordforbedringsmidler anvendt (5.4.3)

Bemærk, at selvom der på et brakareal er anvendt jordforbedringsmidler, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetingelser er overholdt for arealet.

Forbud mod brug af pesticider

Der er forbud mod anvendelse af pesticider på braklagte arealer under biodiversitet og bæredygtighed. Der må heller ikke bruges plantebeskyttelsesmidler på braklagte arealer. Der må dog anvendes plantebeskyttelsesmidler til selektiv bekæmpelse af flyvehavre og kæmpebjørneklo på braklagte arealer under biodiversitet og bæredygtighed.

Bemærk, at selvom der på et brakareal er anvendt pesticider, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetingelser er overholdt for arealet.

Du skal i IMK vælge følgende observation, der underkender arealet til biodiversitet og bæredygtighed:

- Pesticider anvendt (5.4.10)

Desuden skal du ændre afgrødekoden til den afgrøde, som du konstaterer på kontroltidspunktet, for eksempel korn eller bar jord.

Hvis du er på kontrol af brakarealer og konstaterer at, arealet er selektivt sprøjtet mod flyvehavre eller kæmpebjørneklo i overensstemmelse med en indsatsplan fra kommunen, skal du ikke bruge observation (5.4.10), i dette tilfælde skal du i stedet bruge følgende 0-observation i IMK:

- Pesticider anvendt i overensstemmelse med kommunal indsatsplan (5.4.11)

Forbud mod tilførsel af gødning

Der må ikke tilføres gødning på et brakareal under grundbetaling. Er arealet tilført gødning, vælger du i IMK følgende observation, der underkender arealet til biodiversitet og bæredygtighed:

1) Vælg følgende observation i IMK:

- Arealet er gødet (5.2.5)

2) Ændre afgrødekoden i IMK til den afgrøde du konstaterer på kontrollen

Bemærk, at selvom der på et brakareal indberettet til biodiversitet og bæredygtighed er anvendt gødning, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetingelser er overholdt for arealet.

Pløjet eller jordbehandlet

Der er forbud mod at pløje og jordbehandle af braklagte arealer i hele kalenderåret på biodiversitet og bæredygtighed, på nær på blomsterbrak og bestøverbrak i forbindelse med såning. På grundbetaling er det ikke en overtrædelse på brak, at areal pløjes eller jordbehandles efter 1. august.

Kontrol før 1. august

Hvis du konstaterer, at et brakareal er pløjet eller jordbehandlet før 1. august, skal du vælge følgende observation i IMK, der underkender arealet til biodiversitet og bæredygtighed:

- Arealet er pløjet eller jordbehandlet før 1. august (5.2.2)

Efterfølgende skal du ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde (f.eks. græs, bar jord)

Kontrol efter 1. august

Hvis brakmark ved kontrol efter 1. august fremstår pløjet eller jordbehandlet skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er pløjet eller jordbehandlet efter 1. august (5.2.7)

Bemærk, at der gerne må pløjes og jordbehandles efter 1. august under grundbetaling.

Oplagring/opbevaring

Der må ikke ske opbevaring på brakarealet, heller ikke af landbrugsprodukter som for eksempel halmballer, ensilagestakke eller jordforbedringsmidler (for eksempel kalk). Hvis opbevaring på brakarealet medfører at plantedækket er ødelagt, skal du oprette en AKO. Læs mere i Instruks 1, afsnit 2.14

Hvis du konstaterer, at der sker oplagring/opbevaring på et brakareal, skal du:

- 1) Vælg en af følgende observationer i IMK:
  - Arealet er anvendt til opbevaring af landbrugsprodukter (5.2.1)
  - Ikke tilladt aktivitet i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober (3.3.4)

Bemærk, at observationerne også slår igennem på grundbetaling. Husk at udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling på faneblad "Rekvireret kontrol" i kontrolopgaven.

Du kan læse mere om, hvornår du skal bruge observation 3.3.4 i Instruks 2, afsnit 3.3, underafsnit "Tilladte aktiviteter i kortere perioder".

8.4 Harestriber

Ansøger må ikke, i forbudsperioden for slåning, lave harestriber (kortholdte striber) på markbræmmer til biodiversitet og bæredygtighed, det gælder både slåningsbrak og blomster- og bestøverbrak marker.

9. Markbræmmer til biodiversitet og bæredygtighed

Kontrolårsag b, kombineret med d

Kontrolårsag h, kombineret med d

Markbræmmer kan anvendes til opfyldelse af grundbetaling og biodiversitet og bæredygtighed, hvis betingelserne for disse er opfyldt. Markbræmmer skal opfylde samme betingelser, som enten slåningsbrak eller blomster/bestøverbrak.

Afsnit 9 omhandler markbræmmer til biodiversitet og bæredygtighed.

Markbræmmer skal placeres på en omdriftsmark og er ikke afhængige af at have et vandløb tilknyttet – de kan derfor ligge hvor som helst på omdriftsarealet. Markbræmmer er selvstændige marker og skal være indtegnet i IMK. Aktivitetskrav og placering for markbræmmer afgør, hvilken afgrødekode der er valgt, se tabel 11.2

Hvis markbræmmer er jordbehandlet og isået en blomsterbrakblanding brydes plantedækket og anses derfor som omdrift. Dette betyder at en markbræmme etableret med blomsterbrak kan være beliggende på et areal som har været permanent græs eller permanente afgrøder.

Du skal kontrollere markbræmmer hvis markbræmmer fremgår af kontrolgrundlaget.

Markbræmmer kan have følgende afgrødekoder:

Tablet 11.2 Oversigt over afgrødekoder anvendt til markbræmmer

327 Mark-bræmme, på omdrift, slåning
328 Mark-bræmme, på omdrift, med blomsterblanding

Når du kontrollerer markbræmmer, skal du være opmærksom på, at selvom du underkender markbræmmen til biodiversitet og bæredygtighed kan marken fortsat godt være tilskudsberettiget til grundbetaling.

Hvis markbræmmen ikke opfylder kravene for markbræmmer, skal du omdøbe markbræmmen til en afgrødekode, som er forenelig med de konstaterede forhold og eventuelt vælge en observation, som underkender markbræmmen på grundbetaling.

Bemærk, at omdøber du markbræmmen til brak, kan den stadig være tilskudsberettiget til biodiversitet og bæredygtighed, hvis den opfylder betingelserne herfor.

9.1 Udformning af markbræmme

Størrelse af markbræmmen

Minimumsstørrelsen for markbræmmer er 100 m². Dog må markbræmmen højst udgøre 50 % af det samlede areal af den omdriftsmark den er beliggende på.

Udgør markbræmmen over 50 % af markens samlede areal, skal du ændre afgrødekoden til brak, såfremt den lever op til betingelserne for brak.

Bemærk, at omdøber du markbræmmen til brak, kan den stadig være tilskudsberettiget til biodiversitet og bæredygtighed hvis den opfylder betingelserne herfor.

En markbræmme skal alle steder have en bredde på minimum 1 meter og maksimum 20 meter. Bredden på en markbræmme kan således variere, så længe minimums- og maksimumsbredden overholdes.

Er markbræmmen blot ét sted mindre end 1 meter bred, skal du underkende hele bræmmen med følgende observation i IMK:

- Mark-bræmme er mindre end 1 meter bred (6.8.14)

Derefter skal du ændre afgrødekoden til den konstaterede afgrøde.

Bemærk, at omdøber du markbræmmen til brak, kan den stadig være tilskudsberettiget til biodiversitet og bæredygtighed, hvis den opfylder betingelserne herfor.

Hvis markbræmmen er bredere end 20 meter

Hvis markbræmmen i sig selv er bredere end 20 meter, skal du anvende nedenstående observation i IMK:

- Mark-bræmme er i sig selv bredere end 20 meter (6.8.17)

Derefter skal du ændre afgrødekoden til den konstaterede afgrøde.

Der kan godt udlægges flere markbræmmer på samme omdriftsareal. Du skal dog være opmærksom på, hvis de placeres mindre end 5 meter fra hinanden, anses de som værende én markbræmme med krav om, at den samlede bredde ikke må være mere end 20 meter.

Hvis du konstaterer, at markbræmmens samlede bredde overstiger 20 meter, skal du anvende nedenstående observation i IMK:

- Mark-bræmme bredere end 20 meter, da den skal sammenlægges med anden markbræmme (6.8.13)

Derefter skal du ændre afgrødekoden til den konstaterede afgrøde.

Bemærk, at omdøber du markbræmmen til brak, kan den stadig være tilskudsberettiget til biodiversitet og bæredygtighed, hvis den opfylder betingelserne herfor.

Krav om beliggenhed

Markbræmmen skal placeres på et omdriftsareal. Hvis markbræmmen er jordbehandlet og isået en blomsterbrakblanding brydes plantedækket og anses derfor som omdrift.

Konstaterer du, at marken, som markbræmmen er placeret på, ikke er et omdriftsareal, skal du:

1. Vælge følgende observation i IMK:

- Markbræmmen er ikke beliggende på en omdriftsareal (6.8.12)

2. Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde f.eks. permanent græs

Bemærk, at omdøber du markbræmmen til brak, kan den stadig være tilskudsberettiget til biodiversitet og bæredygtighed hvis den opfylder betingelserne herfor.

9.2 Aktivitetskrav på markbræmmer

Aktivitetskravet, som markbræmmer er omfattet af, afhænger af hvilken afgrødekode der er valgt på den pågældende markbræmme.

Markbræmmer med blomsterbrak eller bestøverbrak.

Hvis markbræmmen er etableret med en blomsterblanding, er aktivitetskravet opfyldt ved etableringen. Det er tilladt senest 14. maj 2024, at foretage mekanisk jordbehandling på arealet, hvis der senest denne dato udsås en blomsterblanding, der ikke bruges til produktion. Blomsterbrak er en blanding af frø- og nektarproducerende planter, og bestøverbrak er en blanding af pollen- og nektarproducerende planter. Korn, græs og majs er ikke nektarproducerende og falder derfor ikke ind under kategorien frø- og nektarproducerende plantearter (blomsterbrak) eller kategorien pollen- og nektarproducerende plantearter (bestøverbrak).

Hvis Landbrugsstyrelsen udmelder at fristen for såning af blomsterblandinger udskydes i det pågældende år, gælder det markbræmmer med blomsterblandinger såvel som blomsterbrak og bestøverbrak.

Læs under afsnit 8.1 hvilke krav du skal kontrollere og hvilke observationer du evt. skal anvende.

Ændring af afgrødekoder

Hvis ansøger har indberettet et areal som blomster- eller bestøverbrak, men du ved kontrollen konstaterer, at arealet fremstår som slåningsbrak, skal du ændre afgrødekoden til slåningsbrak. Du skal være opmærksom på, om ansøger har forsøgt at så en frøblanding til blomster- eller bestøverbrak. I så fald er der sket en jordbehandling, som betyder at kravene til slåningsbrak ikke er opfyldt, og du skal i stedet omdøbe til eksempelvis omdriftsgræs eller permanent græs (afgrødekode 252 - Permanent græs, normalt udbytte).

Læs mere i Instruks 2 afsnit 4.1 om ændring af afgrødekoder på brak.

Markbræmme med slåningsbrak

Kontrol efter 1. august men inden 25. oktober

Hvis du allerede på kontroltidspunktet efter 1. august, men inden 25. oktober kan konstatere at markbræmmen er afpudset, kan du afslutte kontrollen.

Kontrol efter den 25. oktober

Plantedækket på slåningsbrak skal slås mindst én gang årligt i perioden 1. april til og med 25. oktober. Vær dog opmærksom på, at der er en forbudsperiode mod slåning fra 1. maj til og med 31. juli. Det afslåede plantedække må ikke fjernes fra arealet. Hvis du ved kontrol efter 25. oktober konstaterer, at bræmmen ikke er slået, skal du underkende markbræmmen med nedenstående observation i IMK:

- Ikke slået mindst én gang i perioden fra 1. april til 30. april eller fra 1. august til og med 25. oktober (5.1.1)

Du skal ikke ændre afgrødekode, da observationen også underkender arealet på grundbetaling. Husk at udvide kontrollen til også at omfatte grundbetalingen på fanen "Rekvireret kontrol" i kontrolopgaven.

9.3 Forbud på markbræmmen

Forbudsperiode mod slåning

Hvis markbræmmen er indberettet med slåningsbrak, og du ved kontrol inden 1. august konstaterer, at markbræmmen er slået i forbudsperioden, underkender du markbræmmen med nedenstående observation i IMK og ændrer afgrødekoden til græs:

- Arealet er slået i perioden 1. maj til 31. juli (5.4.2)

Bemærk, at det kun er tilladt selektivt at slå brakarealer i forbudsperioden, hvis:

- Der er risiko for krydsbestøvning mellem arealerne og marker med frøafgrøder inden for de afstande, som er fastsat i certificeringsreglerne
- Der er behov for at bekæmpe hejrearter, giftige eller aggressive plantearter som for eksempel flyvehavre, tidsler, kæmpebjørneklo eller vårbrandbæger. Disse plantearter må slås, men plantematerialet må ikke fjernes. Fjernes plantematerialet skal afgrødekoden ændres til for eksempel græs i omdrift.
- Eneste undtagelse er, når ansøger har bekæmpet flyvehavre, skal plantematerialet fjernes fra marken

Hvis hele areal er afslået, kan det tyde på, at den slåning, der er foretaget på arealet, ikke er selektiv.

Du skal være opmærksom på, at det er dig som kontrollør, der skal løfte bevisbyrden med hensyn til, om et areal er slået i forbudsperioden, og at der ikke er tale om risiko for krydsbestøvning eller behov for at bekæmpe giftige eller aggressive plantearter.

Forbud mod brug af jordforbedringsmidler

Der er forbud mod at anvende jordforbedringsmidler, som for eksempel kalk, på markbræmmer.

Hvis du konstaterer, at der er anvendt jordforbedringsmidler på markbræmmen, skal du:

1. Vælge følgende observation i IMK:
  - Jordforbedringsmidler (5.4.3)
2. Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde (f.eks. græs).

Bemærk, at selvom der på en markbræmme indberettet til biodiversitet og bæredygtighed er anvendt jordforbedringsmidler, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetingelser er overholdt for arealet.

Forbud mod brug af pesticider

Der er forbud mod at anvende pesticider på markbræmmer.

På markbræmmer, der er ansøgt under biodiversitet og bæredygtighed, er det muligt at sprøjte selektivt mod flyvehavre og kæmpebjørneklo, hvis der ligger en indsatsplan fra kommunen som omfatter det pågældende areal.

Hvis du på kontrollen af en markbræmme konstaterer, at markbræmmen er sprøjtet og dette er i overensstemmelse med en indsatsplan fra kommunen, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Pesticider anvendt i overensstemmelse med kommunal indsatsplan (5.4.11)

Hvis du på kontrollen af en markbræmme under biodiversitet og bæredygtighed konstaterer, at brakarealet er selektivt sprøjtet mod flyvehavre eller kæmpebjørneklo, og der ikke ligger en indsatsplan fra kommunen herfor skal du:

1) Vælg følgende observation i IMK:

- Pesticider anvendt (5.4.10)

2) Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde (f.eks. græs)

Er arealet sprøjtet som en del af nedvisning som forberedelse til såbed skal du underkende arealet til biodiversitet og bæredygtighed, men ikke ændre afgrødekoden.

Bemærk, at ansøger gerne må nedvisne plantedækket fra 1. juli i forbindelse med forberedelse af et såbed til vintersæd på markbræmmer til grundbetaling. Læs mere i Instruks 3, afsnit 5.4.

Bemærk, at selvom der på en markbræmme indberettet til biodiversitet og bæredygtighed anvendt pesticider, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetaingelser er overholdt for arealet.

Forbud mod tilførsel af gødning

Der er forbud mod at tilføre gødning på markbræmmer.

Hvis du konstaterer, at markbræmmen er tilført gødning, skal du:

1) Vælg følgende observation i IMK:

- Arealet er gødet (5.2.5)

2) Ændre afgrødekoden i IMK til den afgrøde du konstaterer på kontrollen

Bemærk, at selvom der på en markbræmme indberettet til biodiversitet og bæredygtighed er anvendt gødning, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetaingelser under grundbetaingen er overholdt for arealet.

Pløjet eller jordbehandlet

Markbræmmer til biodiversitet og bæredygtighed må ikke pløjes eller jordbehandles i kalenderåret.

Kontrol før 1. august

Hvis du ved kontrollen konstaterer, at arealet er pløjet/jordbehandlet, skal du oprette følgende observation i IMK:

- Arealet er pløjet eller jordbehandlet før 1. august (5.2.2)

Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde (f.eks. græs, bar jord)

Bemærk, at markbræmmer etableret med en blomsterblanding kan jordbehandles frem til 14. maj i forbindelse med etableringen.

Kontrol efter 1. august

Hvis markbræmmen ved kontrol efter 1. august fremstår pløjet eller jordbehandlet skal du:

1) Vælg følgende observation i IMK:

- Arealet er pløjet eller jordbehandlet efter 1. august (5.2.7)

Bemærk, at der gerne må pløjes og jordbehandles efter 1. august under grundbetaling.

Oplagring/opbevaring

Der må ikke ske opbevaring på brakarealet, heller ikke af landbrugsprodukter som for eksempel halmballer, ensilagestakke eller jordforbedringsmidler (for eksempel kalk). Hvis opbevaring på brakarealet medfører at plantedækket er ødelagt, skal du oprette en AKO. Læs mere i Instruks 1, afsnit 2.14

Konstaterer du oplagring på en markbræmme skal du i IMK vælge en af følgende observationer:

- Arealet er anvendt til opbevaring af landbrugsprodukter (5.2.1)
- Ikke tilladt aktivitet i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober (3.3.4)

Bemærk at observationerne også slår igennem på grundbetalingen. Husk at udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling på faneblad "Rekvireret kontrol" i kontrolopgaven.

Opbevaring af bundslam fra kommunens oprensning af vandløb er tilladt på brakarealer, småbiotoper og markbræmmer under biodiversitet og bæredygtighed, så længe at der ikke er foretaget nedpløjning af bundslam.

Du kan læse mere om, hvornår du skal bruge observation 3.3.4 i Instruks 2 afsnit 3.3, i underafsnit "Tilladte aktiviteter i kortere perioder".

9.4 Harestriber

Ansøger må ikke, i forbudsperioden for slåning, lave harestriber (kortholdte striber) på markbræmmer til biodiversitet og bæredygtighed, det gælder både slåningsbrak og blomster- og bestøverbrak marker.

10. Småbiotoper til biodiversitet og bæredygtighed

Kontrolårsag j, kombineret med d

Ansøger kan etablere småbiotoper på sine landbrugsarealer. Formålet er at skabe mere biodiversitet.

Ansøger kan vælge at søge tilskud til småbiotoper under:

- Biodiversitet og bæredygtighed (samtidig med grundbetaling)
- GLM 8 (samtidig med grundbetaling)
- Grundbetaling

Småbiotoper kan ikke benyttes under biodiversitet og bæredygtighed og GLM 8 samtidig.

Der er forskellige krav til småbiotopen afhængig af hvilken ordning, småbiotopen er indberettet til, se tabel 11.3.

Instruks 2 giver desuden et samlet overblik over ligheder og forskelle mellem ordningerne, som småbiotoper kan anvendes under.

Tabel 11.3 Krav til småbiotoper iht. grundbetaling, GLM 8 og biodiversitet og bæredygtighed.

Ordning	Størrelse	Placering	Andel af mark	Aktivitet	Varighed
Grundbetaling	Mellem 0,01 og 1 ha	Alle arealtyper	Op til 20 pct. af mark	Alle aktiviteter accepteres*	Kan fortrydes i løbet af kalenderåret
GLM 8-kravet	Mellem 0,01 og 1 ha	Arealer i omdrift	Op til 50 pct. af mark	Ingen aktivitet**	Hele kalenderåret
Bio-ordningen biodiversitet og bæredygtighed	Mellem 0,01 og 1 ha	Alle arealtyper	Op til en hel mark	Ingen aktivitet***	Hele kalenderåret

* For at være tilskudsberettiget til grundbetaling, skal arealet fortsat overholde alle kriterier og forpligtelser herfor, se Instruks 3.

** Der er undtagelser, se afsnit 18.4.

*** Der er undtagelser, se afsnit 10.4.

I IMK findes indtegninger af ansøgers småbiotoper i korttemaet "Marker" i laget "Egne biotoper (polygoner)". På markerne hvor småbiotoperne er placeret, kan du desuden se, hvilken ordning de er anvendt under samt deres størrelse. Se Instruks 2, afsnit. 2.1.

Småbiotoper til biodiversitet og bæredygtighed

En småbiotop er et område på en tilskudsberettiget landbrugsmark, som ansøger holder uden en landbrugsaktivitet. Hvis småbiotopen anvendes under bio-ordningen biodiversitet og bæredygtighed, er det et krav, at arealet holdes uden landbrugsaktivitet hele året.

En småbiotop kan f.eks. være uslået græs, et areal der aktivt er tilplantet med træer, buske eller blomster uden produktion for øje eller som gror til med naturlig opvækst (overlagt til naturlig succession). Småbiotoper kan også være våde områder, herunder områder udgravet som et vandhul, eller en kombination af disse. Småbiotopen må gerne suppleres ved tilplantning med yderligere vækster i hele kalenderåret, så længe beplantningen ikke har produktion for øje.

Vildt- og bivenlige tiltag, kortholdte striber og barjordsstriber

De tidligere etablerede vildt- og bivenlige tiltag såsom lærkepletter, insektvolde og vildtstriber uden/med produktionsafgrøder, kan anvendes som småbiotoper under biodiversitet og bæredygtighed, se afsnit 10.4. Kortholdte striber og barjordsstriber kan ikke anvendes som småbiotoper under biodiversitet og bæredygtighed.

Vær opmærksom på, at ikke alle typer af plantedækketiltag kan godkendes som småbiotop under biodiversitet og bæredygtighed. Se afsnit 10.4.

10.1 Krav til indtegning

Småbiotoper skal være indtegnet for at være tilskudsberettiget.

Hvis du på kontrol af en småbiotop under ordningen biodiversitet og bæredygtighed konstaterer, at den fundne småbiotop overlapper med 50 % eller mere med den ansøgte indtegnede småbiotop i IMK, så kan småbiotopen godkendes og du skal ikke gøre noget. Kan du ikke umiddelbart se hvor stort overlappet er, så skal du måle op.

Hvis overlappet er mindre end 50 %, skal du først underkende den ansøgte småbiotop med nedenstående observation. Observationen til underkendelse skal tegnes præcist ovenpå den ansøgte indtegning og du kan bruge funktionen 'Opret observation ud fra korttema' i IMK til dette:

- Biobær småbiotop underkendt fejl i indtegning (5.10.7)

Når du har underkendt den ansøgte småbiotop, tilføjes småbiotopen igen ved at indtegne placeringen af småbiotopen som observeret i marken med følgende observation:

- Biobær småbiotop tilføjet – fejl i indtegning (5.10.8)

Bemærk, den nye indtegning må ikke være større end den ansøger havde tegnet ind i IMK. Er den konstaterede småbiotop større, så er det arealet der er nærmest den ansøgte småbiotop som skal godkendes. Du skal selv tilpasse observationen.

Hvis du vurderer, at den konstaterede småbiotop slet ikke har et overlap til den ansøgte indtegnede småbiotop, skal du underkende hele småbiotopen med følgende observation:

- Biobær småbiotop dyrket (5.10.1)

Arealer helt udenfor indtegningen kan ikke bruges som småbiotop og skal leve op til kravene til tilskudsberettigede arealer, hvor der skal udføres en årlig landbrugsaktivitet i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober. Hvis ikke der konstateres en landbrugsaktivitet på den underkendte småbiotop, skal du underkende arealet med relevant observation. Det kan for eksempel være træer og skov eller vand Instruks 2 kapitel 3.

Undtaget er dog småbiotoper, som er indberettet under biodiversitet og bæredygtighed og som er placeret på en brakmark eller markbræmme, der også er indberettet med biodiversitet og bæredygtighed. Den indtegnede småbiotop uden overlap med den konstaterede småbiotop kan godkendes til brak eller markbræmme under biodiversitet og bæredygtighed, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Du skal i så fald underkende småbiotopen med følgende observation, hvorefter den vil indgå i ordningen som en del af samme mark:

- Biobær småbiotop underkendt fejl i indtegning (5.10.7)

OBS: Der er forskellige krav til ansøgers præcision i indtegningen, det afhænger af hvilken ordning småbiotopen skal bruges til. Se oversigt herunder.

Tabel 11.4 Krav til indtegning

Ordning	Krav til indtegning
Biodiversitet og bæredygtighed	Fejlindtegning accepteres til en vis grad. Det afhænger af overlappet mellem ansøgers indtegning og faktisk placering: <ul style="list-style-type: none"> - Mindst 50 % overlap → godkend. - Mindre en 50 % overlap → Småbiotopen skal "flyttes" og godkendes. - Intet overlap → underkend.

10.2 Størrelse

En småbiotop skal være mellem 0,01 og 1,0 ha. En validering i IMK sikrer, at ansøger ikke kan indtegne småbiotoper mindre end 0,01 ha og større end 1,0 ha. Det er et krav, at småbiotopen er indtegnet, hvilket betyder, at ansøger ikke kan få tilføjet nye småbiotoper i forbindelse med kontrollen.

Hvis du på kontrollen konstaterer, at den etablerede småbiotop er mindre end 0,01 ha, skal du underkende hele indtegningen af småbiotopen til biodiversitet og bæredygtighed med følgende observation:

- Biobær småbiotop mindre end 0,01 ha (5.10.2)

Hvis en småbiotop er etableret større end indtegnet, skal du oprette en observation på den del, der ligger uden for ansøgers indtegning af småbiotopen. Du skal bruge følgende 0-observation, til at orientere ansøger omkring fejl i størrelsen på den konstateret småbiotop:

- Biobær småbiotop større end indberettet (5.10.9)

Bemærk, at klynger af træer og buske under 100 m² er tilskudsberettigede på arealer til grundbetaling.

Uanset hvilken ordning småbiotoper hører til, skal der være minimum fem meter mellem småbiotoper, hvis der er placeret flere på den samme mark.

Hvis du på kontrollen konstaterer, at der er mindre end fem meter mellem småbiotoper, markkrat og/eller § 3 søer på den samme mark, skal elementerne inklusivt arealet mellem dem tilsammen betragtes som én småbiotop. Det inkluderer også småbiotoper der er indberettet under andre ordninger.

De individuelle småbiotoper og elementer der nu betragtes som én småbiotop er hver for sig fortsat tilknyttet ordningerne, de er søgt til og skal opfylde kravene herfor. Dog gælder størrelseskravet nu for den samlede småbiotop. Hvis den samlede småbiotop er større end 1 ha skal du underkende den med følgende observation i IMK:

- Samlede småbiotop større end 1 ha (5.10.15)

10.3 Krav til placering

Småbiotoper skal placeres på landbrugsarealer. Småbiotoper under biodiversitet og bæredygtighed må placeres på alle tilskudsberettigede landbrugsarealer.

Der skal være minimum fem meter mellem småbiotoper uanset hvilken ordning de er indberettet under.

Bemærk, der er forskellige regler for, hvor meget småbiotoper må udgøre af en mark afhængig af, hvilken ordning småbiotoperne benyttes til.

En småbiotop benyttet til biodiversitet og bæredygtighed vil altid samtidig være anvendt til grundbetaling.

En småbiotop til biodiversitet og bæredygtighed må under grundbetaling udgøre en ligeså stor andel af en mark, som den må under biodiversitet og bæredygtighed. Det vil sige at:

- Småbiotoper indberettet under grundbetaling må udgøre op til 20 % af marken
- Småbiotoper indberettet under biodiversitet og bæredygtighed samtidig med grundbetaling, må udgøre op til hele marken for begge ordninger.

For alle typer af småbiotoper gælder dog at de højst må være op til 1 ha store.

Tablet 11.5 Krav til placering og andel af marken som en småbiotop må udgøre iht. biodiversitet og bæredygtighed

Ordning	Krav til placering	Andel af mark
Grundbetaling	Omdriftsarealer, permanent græs, permanente afgrøder	Op til 20 %
Biodiversitet og bæredygtighed + grundbetaling	Omdriftsarealer, permanent græs, permanente afgrøder	Op til en hel mark

Da småbiotoper under biodiversitet og bæredygtighed må udgøre en hel mark, medfører opdeling af mark ikke behov for at underkende småbiotopen efter opdeling af marken.

Bemærk, at bliver småbiotopen kun brugt til grundbetaling må den højst udgøre 20 % af marken. Læs mere i Instruks 2 afsnit 2.1.

10.4 Plantedække

Plantedækket på en småbiotop kan bestå af sidste års stubmark, der er blevet liggende, være en tidligere græsmark eller være fastholdt med den afgrøde, der er på arealet som f.eks. sidste års blomsterblanding fra en tidligere indberettet blomster- eller bestøverbrak mark. Det grundlæggende er at småbiotopen holdes udenfor produktion fra 1. januar i det ansøgningsår, den indgår som en småbiotop. Der er ikke noget krav til såtidspunkt for småbiotoper.

Det er muligt at jordbehandle (inklusiv pløje) en småbiotop, hvis det sker i forbindelse med enten vådgøring, f.eks. stop for brug af dræn, grøfter eller drænpumpe, eller i forbindelse med tilplantning med træer, buske eller blomster med henblik på, at etablere et plantedække, som ikke er en produktionsafgrøde.

Det betyder, at det er muligt at etablere småbiotoper uden produktionsafgrøder eller med en mindre andel produktionsafgrøder. Det kan f.eks. være:

- Småbiotop er tilsået med en vildtblanding, der ikke alene består af produktionsafgrøder, f.eks. blomsterstriber

- En småbiotop med vildtvoksende/urørt vegetation af selvsåede græsmarksplanter

Det er modsat ikke tilladt at etablere småbiotoper med produktionsafgrøder i ren bestand eller udelukkende en blanding af disse. Det kan f.eks. være:

- En småbiotop tilsået med en vildtblanding bestående af f.eks. majs, hvede, græs og andet grøntfoder osv., og vedligeholdt ved renholdelse og ved brug af pesticider.

I det tilfælde skal du underkende småbiotopen med følgende observation til biodiversitet og bæredygtighed:

- Biobær småbiotop dyrket (5.10.1)

Bemærk, en blanding af produktionsafgrøder kan være tilladt, hvis afgrøderne ikke fremstår:

1. I veldefineret lige rækker og
2. Der er ikke tegn på renholdelse og brug af pesticider

Der skal derfor forefindes andre plantearter end produktionsafgrøder, der ikke må fremstå dominante i blandingen af plantearter på småbiotopen.

Der må gerne tilplantes med træer og buske som nåletræer, løvtræer, bær- og nøddebuske. Det er dog ikke tilladt at etablere en juletræsproduktion på en småbiotop.

I det tilfælde skal du underkende småbiotopen med følgende observation for biodiversitet og bæredygtighed:

- Biobær småbiotop dyrket (5.10.1)

Bemærk, at produktion ikke er en overtrædelse på grundbetaling. Det betyder, at ovenstående underkendelser kun er relevante for småbiotoper under biodiversitet og bæredygtighed.

Hvis du er på kontrol af en småbiotop på en græsmark eller en brakmark og der endnu ikke er foretaget en landbrugsaktivitet på marken, skal du alene forholde dig til, hvorvidt forpligtelser for småbiotoper er overholdt.

10.5 Forbud

Produktionsforbud

På småbiotoper under biodiversitet og bæredygtighed er der forbud mod produktion hele kalenderåret.

Bemærk at slåning af småbiotoper under biodiversitet og bæredygtighed er tilladt i forbindelse med bekæmpelse af flyvehavre og kæmpebjørneklo. Det bekæmpede plantemateriale må gerne fjernes fra marken.

Hvis du på kontrollen konstaterer, at der har været en landbrugsaktivitet, for eksempel afgræsning, på småbiotopen skal du underkende den del af småbiotopen, der har været en landbrugsaktivitet på med en af følgende observationer:

- Biobær småbiotop dyrket (5.10.1)
- Biobær småbiotop afpudset (5.10.12)
- Der er taget slæt på arealet (5.2.4)
- Arealet er afgræsset (5.2.3)

Er en småbiotop under biodiversitet og bæredygtighed blevet afpudset kan den godkendes til brak eller markbræmme under ordningen, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Du skal i så fald underkende småbiotopen med ovennævnte observation (5.10.12). Hvis småbiotopen ligger på en mark med en brakafgrødekode, vil den efter underkendelse indgå i ordningen som en del af samme mark. Hvis den ligger på en mark med en afgrødekode der ikke er brak, skal du ringe til Vagttelefonen.

Småbiotoper med mere end 75 % træer og buske må dog afgræsses, så længe at det ikke beskadiger træerne og buskene, således at det hæmmer deres overlevelse og forekomst. Husdyrene skal desuden have adgang til et andet areal udover småbiotopen.

Bemærk, at produktion ikke er en overtrædelse på grundbetaling.

Forbud mod jordforbedringsmidler

Der er forbud mod at anvende jordforbedringsmidler, som for eksempel kalk, på arealer med småbiotoper.

Hvis du konstaterer, at der er anvendt jordforbedringsmidler på småbiotopen, skal du:

Vælg følgende observation i IMK:

- Jordforbedringsmidler (5.4.3)

Bemærk, at selvom der på en småbiotop indberettet til biodiversitet og bæredygtighed er anvendt jordforbedringsmidler, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetaingelser er overholdt for arealet.

Forbud mod brug af pesticider

Der er forbud mod at anvende pesticider på småbiotoper.

Hvis du på kontrollen af en småbiotop konstaterer at, at småbiotopen er sprøjtet, skal du:

1) Vælg følgende observation i IMK:

- Pesticider anvendt (5.4.10)

Nedvisning er dog tilladt i forbindelse med bekæmpelse af flyvehavre og kæmpebjørneklo på småbiotopen. Det bekæmpede plantemateriale må gerne fjernes fra marken.

Bemærk, at selvom der på en småbiotop indberettet til biodiversitet og bæredygtighed er anvendt pesticider, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetaingelser er overholdt for arealet.

Forbud mod opbevaring

Der er forbud mod opbevaring på småbiotoper i hele kalenderåret. Hvis du på kontrollen konstaterer at der er opbevaring på en småbiotop skal du:

Vælg følgende observation i IMK:

- Arealet er anvendt til opbevaring af landbrugsprodukter (5.2.1)

10.6 Småbiotoper på arealer med permanente afgrøder

Er småbiotopen indtegnet og placeret på en lavskovsmark eller på en mark med andre permanente afgrøder, skal plantedækket på småbiotopen være tydeligt forskelligt fra plantedækket på den omkringliggende mark. F.eks. må der ikke være lavskovstræer på småbiotoper beliggende på marker med lavskov eller andre permanente afgrøder, da det betragtes som produktion.

Hvis du på kontrollen konstaterer, at der er produktionstræer på en småbiotop på en mark med permanente afgrøder, skal du underkende småbiotopen med følgende observation:

- Biobær småbiotop dyrket (5.10.1)

Skriv i bemærkningen, hvad småbiotopen indeholder.

11. Solceller

Landbrugsarealer med solceller kan ikke få tilskud til biodiversitet og bæredygtighed. Det gælder også for arealer der etableres solceller i løbet af kalenderåret, hvor der er søgt tilskud til biodiversitet og bæredygtighed.

Der kan opnås tilskud til biodiversitet og bæredygtighed på arealerne mellem solcellerne, såfremt det er muligt at udføre en landbrugsaktivitet på arealet. Hvis det er muligt at slå eller jordbehandle og udså en blomsterblanding på arealer mellem solcellepaneler, kan disse arealer indtegnes som selvstændige marker med slåningsbrak, blomsterbrak, bestøverbrak eller markbræmmer forudsat, at arealerne mellem solcellerne overholde reglen for sammenhængende arealer, dvs. at der skal være en passage på 5 meter til et tilstødende omdriftsareal og at arealet er minimum 0,01 ha, når der er søgt tilskud til biodiversitet og bæredygtighed.

Hvis du på et kontrolbesøg konstaterer, at der er solceller på et areal, hvorpå der er søgt tilskud til biodiversitet og bæredygtighed, skal du oprette følgende observation i IMK, på arealet med solceller:

- Ikke landbrug – Menneskabt konstruktion – Areal under solceller ikke tilskudsberettiget til bioordning (3.1.16)

GLM 8-delkrav 2

12. Opfyldelse af GLM 8 delkrav 2

Kontrolårsag 8

Bemærk, kontrolårsag 8 skal kun kontrolleres hvis det i kontrolgrundlaget optræder i kombination med kontrolårsag d eller 4, eller begge.

Kontrollen af GLM 8-delkrav 2 er en del af konditionalitetskontrollen, men da det er en forudsætning, at ansøger lever op til GLM 8 for at kunne søge bio-ordningen biodiversitet og bæredygtighed, bliver GLM 8 også kontrolleret i forbindelse med kontrol af biodiversitet og bæredygtighed.

De følgende tre elementer kan bruges til opfyldelse af GLM 8-delkrav 2, men kan ikke bruges til bio-ordningen biodiversitet og bæredygtighed:

- Markkrat
- GLM-landskabslementer
- 3-metersbræmmer

Udover disse tre kan også brak, markbræmmer og småbiotoper bruges til at opfylde GLM 8-delkrav 2 om 4 % ikke-produktive arealer.

13. Markkrat

Kontrolårsag j, kombineret med 8

Markkrat kan bruges til opfyldelse af GLM 8-kravet om 4 % ikke-produktive elementer, men kan ikke indgå i bio-ordningen biodiversitet og bæredygtighed.

Markkrat omfatter ikke-produktive elementer med træer og buske over 100 m², der findes på tilskudsberettigede arealer i 2023, men som pga. forekomsten af træer og buske på over 100 m² ikke er tilskudsberettigede til grundbetaling i 2024. Markkrat er eksisterende ikke-produktive elementer til forskel for småbiotoper, som er nye elementer. Alle markkrat til GLM 8, du kan komme på kontrol af, er godkendt af Team Markkort på basis af ortofotos fra 2022 og er indtegnet i markkratlaget i IMK.

Et markkrat er et ikke-produktivt element, der består af hovedsageligt træer og buske, og som er mellem 0,01 ha og 0,5 ha stort. Hvis markkrattet bliver brugt til at opfylde GLM 8-kravet som et ikke-produktivt element og er beliggende på et omdriftsareal, er markkrattet tilskudsberettiget til grundbetaling. Tilskuddet fastholdes under grundbetalingen til markkrattet, selvom arealet skifter arealtype senere hen.

Krav til størrelse

Et markkrat skal være mellem 0,01 og 0,5 ha. Hvis du på kontrollen konstaterer, at markkrattet er mindre end 0,01 ha, skal du underkende hele indtegningen af markkrattet med følgende observation:

- Markkrat mindre end 0,01 ha (5.9.1)

Beskriv i en bemærkning til observation, hvorfor markkrattet er underkendt. Klynger af træer og buske på op til 100 m² er tilskudsberettigede til grundbetaling.

Et markkrat skal være minimum 10 meter bredt på den korteste led. Hvis der ved kontrolbesøg er tvivl om markkrattet er blevet gjort smallere siden 2023, sammenlignes ortofotos fra 2023 med nye fra 2024. Hvis 2023 og 2024 ortofotos ligner hinanden skal der ikke laves en observation, selvom markkrattet vurderes til at være smallere end 10 m eller mindre end 0,01 ha. Er der tydelig forskel på ortofotos fra 2023 og 2024, måles bredden af markkrattet op, der hvor du vurderer det er smallere end 10 m. Hvis du på kontrollen konstaterer, at markkrattet er overvejende mindre end 10 meter bredt på den korteste led skal du underkende hele markkrattet med følgende observation:

- Markkrat mindre end 10 meter på korteste led (5.9.2)

Beskriv i en bemærkning til observationen, hvorfor markkrattet er underkendt.

Krav til placering

Det er et krav, at markkrat indenfor 5 meter var omsluttet af en mark, som var en tilskudsberettiget omdriftsmark i juni 2022.

Hvis du på kontrollen vurderer, at markkrattet ikke var omsluttet indenfor 5 meter af en tilskudsberettiget omdriftsmark i 2022, skal du underkende hele markkrattet med følgende observation:

- Markkrat ikke omsluttet af 5 meter støtteberettiget omdriftsmark i 2022 (5.9.3)

Beskriv baggrunden for observationen i en bemærkning til observationen.

Det er en betingelse at et markkrat der bruges til GLM 8 ligger på en omdriftsmark. Hvis du i forbindelse med kontrol af et GLM 8 markkrat omdøber eller underkender det omkringliggende areal, så det ikke længere er et omdriftsareal, kan markkrattet ikke længere bruges til opfyldelse af GLM 8. Brug følgende observation i IMK:

- Markkrat ikke placeret på omdriftsareal (5.9.7)

Bemærk, markkrattet kan godt være berettiget til grundbetaling, selvom det bliver underkendt på GLM 8.
--

Dække af træer og buske

Et markkrat skal hovedsageligt være dækket af træer og buske (minimum 75 %). Hvis du på kontrollen konstaterer, at 75 % af markkrattet ikke er dækket af træer og/eller buske, skal du underkende hele markkrattet med følgende observation:

- Markkrat er ikke dækket af 75 % træer og buske (5.9.4)

Beskriv i en bemærkning til observation, hvorfor markkrattet er underkendt.

Afgræsning af markkrat

Det er muligt at afgræsse et markkrat, så længe træer og/eller buske ikke bliver beskadiget eller fjernet.

Hvis du på kontrollen konstaterer, at træer og/eller buske i markkrattet er beskadiget eller fjernet på grund af afgræsning, skal du underkende den del af markkrattet der er beskadiget og/eller fjernet med følgende observation:

- Træer og/eller buske beskadiget på grund af afgræsning (5.9.6)

Forbud mod produktion

Der må ikke være produktion på arealer indberettet som markkrat.

Hvis du på kontrollen konstaterer, at der forekommer produktion på markkrattet skal du underkende den del af markkrattet hvor produktionen forekommer med følgende observation:

- Forbud mod produktion på markkrat ikke overholdt (5.9.5)

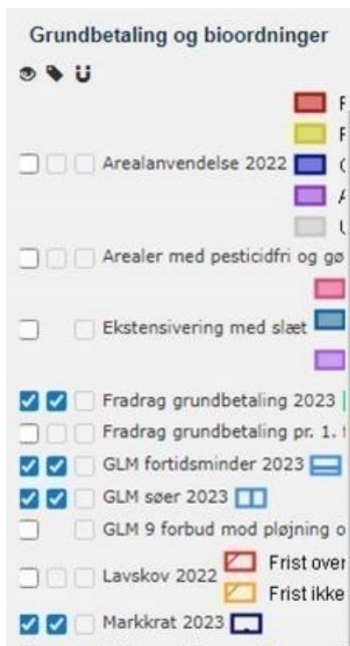
Beskriv i en bemærkning til observationen, hvilken type produktion, du har konstateret.

14. GLM-landskabelementer

Kontrolårsag j, kombineret med 8

GLM-landskabelementer, defineret som fortidsminder, søer og vandhuller, skal fastholdes og vedligeholdes efter GLM 8 delkrav 1. De er samtidigt tilskudsberettigede til grundbetaling, hvis de er under 2000 m², fremgår af IMK som et GLM-landskabelement og ligger på landbrugsarealer. Det vil sige på omdriftsarealer, permanent græs og arealer med permanente afgrøder.

Figur 11.11 IMK korttemaer vedrørende GLM-landskabelementer.

Størrelse

Minimumsstørrelse for GLM-landskabelementer til GLM 8 er 100 m². Arealet behøver ikke at være sammenhængende med andre GLM 8 arealer.

GLM-landskabelementet skal være under 2.000 m². Hvis du ved kontrollen opmåler GLM-søen eller GLM-fortidsmindet større end 2.000 m², skal du underkende det ved at oprette følgende observation i IMK:

- GLM-landskabelement større end 2.000 m² (3.6.1)

Denne observation vil underkende GLM-landskabelementet til GLM 8 og til grundbetaling.

GLM-landskabelementet er fjernet

Hvis du ved besigtigelse konstaterer, at et GLM-fortidsminde eller en GLM-sø er fjernet, kan arealet ikke medregnes til opfyldelse af GLM 8 kravet om 4 % ikke produktivt areal. Samtidig har ansøger ikke overholdt forpligtelsen om at fastholde og vedligeholde GLM-landskabelementet jf. GLM 8, delkrav 1. Du skal oprette følgende observation i IMK, hvor GLM-laget dækker:

GLM-sø eller fortidsminde kan ikke bruges til GLM 8 (5.6.1)

Arealet kan fortsat medregnes til grundbetaling, hvis arealet anvendes landbrugsmæssigt med udførelse af landbrugsaktiviteter eller opretholdt i landbrugsmæssig stand egnet til dyrkning eller afgræsning.

Vær opmærksom på, at hvis GLM-elementet er ødelagt med dyrkning, reduceret, fjernet eller 2 m-bufferzonen er overtrådt er det en overtrædelse af GLM 8, delkrav 1 og/eller GLM 4. Du skal derfor oprette en AKON/AKO. Læs mere om dette i Instruks 1, afsnit 2.14.

Aktivitetskrav

GLM-landskabelementer er ikke omfattet af aktivitetskravet.

15. 3-metersbræmmer til GLM 8

Kontrolårsag j, kombineret med 8

3-metersbræmmer er omfattet af GLM 4-kravet under konditionalitet og kan samtidig anvendes til opfyldelse af GLM 8-kravet om mindst 4 % ikke-produktive arealer, såfremt 3-metersbræmme er placeret på en omdriftsmark og lever op til kravene for GLM 8. 3-metersbræmmer kan ikke bruges til bio-ordningen biodiversitet og bæredygtighed.

3-metersbræmme-laget i IMK ligger fast i ansøgningsåret, og kun arealer, som findes i laget, og som er udlagt som 3-metersbræmmer, kan medregnes til GLM 8 (der skal være overlap med 3-meter laget i IMK). I IMK udregnes bræmmearealet ved at beregne overlap mellem 3-metersbræmme laget og markindtegningen (det godkendte areal).

3-metersbræmmer anvendt til GLM 8 skal opretholdes hele kalenderåret og må ikke afgræsses. Du skal kontrollere 3-metersbræmme hvis:

- 1) Det står i dit kontrolgrundlag
- 2) Ansøger anviser 3-metersbræmme som erstatningsareal til GLM 8.

Aktivitetskrav

3-metersbræmmer der anvendes til opfyldelse af GLM 8, skal afpudses minimum én gang årligt mellem den 15. marts og 25. oktober.

Er du på kontrol efter den 25. oktober, og 3-metersbræmme ikke er afpudset, skal du underkende bræmme ved at oprette følgende observation i IMK:

- Ikke afpudset i perioden 15. marts til og med 25. oktober (5.5.11).

Krav om beliggenhed

En 3-metersbræmme til opfyldelse af GLM 8 skal ligge på et omdriftsareal og være indtegnet som en del af en omdriftsmark.

Konstaterer du, at marken, som 3-metersbræmme ligger på, ikke er et omdriftsareal, skal du vælge følgende observation for 3-metersbræmme i IMK:

- Kan ikke indgå i GLM8 - Ikke beliggende på en omdriftsmark (5.5.7)

Krav om rådighed og at 3-metersbræmme er sammenhængende med ansøgers mark

Du skal være opmærksom på, at den ansøger der anvender 3-metersbræmme til opfyldelse af GLM 8-kravet skal have rådigheden over 3-metersbræmme og bræmme skal være sammenhængende med et areal, der tilhører ansøger.

Er marken, hvor 3-metersbræmme til GLM 8 er indberettet, bredere end 3-metersbræmmekortet, vil arealet være tilskudsberettiget, hvis ansøger har rådigheden over arealet og anvender arealet landbrugsmæssigt. Hvis ansøger ikke har rådighed over 3-metersbræmme skal du oprette følgende observation:

- Ansøger har ikke rådighed over 3-meters bræmme (5.5.10)

Forbud

Hvis betingelserne for 3-metersbræmme til GLM 8 ikke er overholdt der, hvor 3-metersbræmme-laget ligger, skal du underkende hele eller dele af bræmme.

Forbud mod dyrkning

3-metersbræmmer der anvendes til opfyldelse af GLM 8, må ikke dyrkes i perioden 1. januar til 31. december.

Konstaterer du, at en 3-meters bræmme er dyrket, skal du oprette følgende observation på arealet:

- Forbud mod dyrkning ikke overholdt (5.5.3)

Beskriv i en kommentar til observationen, hvad du har konstateret på kontrollen.

Bemærk, at selvom 3-metersbræmmen er dyrket, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetingelser er overholdt for arealet.

Forbud mod afgræsning

3-meters bræmmer der anvendes til opfyldelse af GLM 8, må ikke afgræsses. Konstaterer du, at et 3-meters bræmme areal er afgræsset skal du oprette følgende observation på arealet

- Forbud mod afgræsning ikke overholdt (5.5.9)

Bemærk, at selvom 3-meters bræmmen er afgræsset, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetingelser er overholdt for arealet.

Forbud mod brug af pesticider

Der er forbud mod at anvende pesticider på 3-metersbræmmer anvendt til GLM 8 og GLM 4.

Hvis du konstaterer, at 3-meters bræmmearealet er sprøjtet, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod sprøjtning ikke overholdt (5.5.5)

Hvis der er brugt pesticider på 3-metersbræmmen, skal der oprettes en AKO/AKON, læs mere i instruks 1, afsnit 2.14.

Bemærk, at selvom der er anvendt pesticider på 3-meters bræmmen, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetingelser er overholdt for arealet

Pløjet eller jordbehandlet

Arealer med 3-metersbræmmer anvendt til GLM 8, må ikke pløjes eller jordbehandles, hvilket også vil medføre en overtrædelse af GLM 4. Konstaterer du, at en 3-metersbræmme er pløjet eller jordbehandlet, skal du i IMK vælge følgende observation:

- Forbud mod jordbearbejdning ikke overholdt (5.5.2)

Forbud mod gødskning

Er arealet tilført gødning, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Forbud mod gødskning ikke overholdt (5.5.4)

Hvis der er tilført gødning på 3-metersbræmmen, skal der oprettes en AKO/AKON, læs mere i instruks 1, afsnit 2.14.

16. Brak til GLM 8

Kontrolårsag b, kombineret med 8

Kontrolårsag h, kombineret med 8

Braklagte arealer er landbrugsarealer i omdrift, der i en periode tages ud af den landbrugsmæssige produktion. Ansøger kan lade arealer med brak indgå i biodiversitet og bæredygtighed. Braklagte arealer indberettet til GLM 8, må ikke bruges produktionsmæssigt hele kalenderåret. Brak til GLM 8, må udgøre hele marken.

Marker der er tilsået med afgrøder i efteråret 2023, kan anmeldes som slåningsbrak i 2024 under forudsætning, at de opfylder betingelserne til braklagte arealer i hele 2024.

Generelle forbud på braklagte arealer, samt eventuelle undtagelser uddybes længere nede i afsnit 16.4.

16.1 Blomster- og bestøverbrak

Kontrolårsag h

Marken skal være indberettet med en af følgende afgrødekoder:

- 324, Blomsterbrak
- 342, Bestøverbrak

Brakarealet skal bestå af en blomsterblanding, der ikke bruges til produktion. Blomsterbrak er en blanding af frø- og nektarproducerende planter, og Bestøverbrak er en blanding af pollen- og nektarproducerende planter. Korn, græs og majs er ikke nektarproducerende og falder derfor ikke ind under kategorien frø- og nektarproducerende plantearter (blomsterbrak) eller kategorien pollen- og nektarproducerende plantearter (bestøverbrak).

Bemærk, at selvom plantedækket består af afgrøder, der ikke anses som blomster- eller bestøverbrak, kan arealet stadig være tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis arealet lever op til betingelserne herfor.

Aktivitetskrav

I det første år (år 1) skal landbrugsaktiviteten finde sted i form af mekanisk jordbehandling og udsåning senest den 30. april. Hvis brakmarken i det efterfølgende år også indberettes som brakmark er der i år 2 er ikke krav om en ny landbrugsaktivitet. Det er dog en betingelse, at blomsterblandingen på arealet opfylder kravene til blomster- eller bestøverbrak i begge år.

Hvis du ved kontrollen konstaterer, at marken med enten blomster- eller bestøverbrak er etableret efter den 14. maj 2024, skal du:

- 3) Vælg en af følgende observationer i IMK:
  - Blomsterbrak sået efter 14. maj (5.1.3)
  - Bestøverbrak sået efter 14. maj (5.1.4)
- 4) Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde, f.eks. afgrødekode 4 "Blanding vårsåede arter" eller græs eller andet grøntfoder.

Det gælder for brakarealer, som for alle omdriftsarealer, at de skal være dyrkbare i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober. Hvis et brakareal ikke er dyrkbart i denne periode, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er ikke dyrkbart i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober (5.1.2)

Bemærk, at ovenstående observation også slår igennem på grundbetaling. Du skal huske at udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling på fanen "Rekvireret kontrol" i kontrolopgaven.

Plantesammensætning - Blomsterbrak

Blomsterbrak skal bestå af mindst to forskellige frø- og nektarproducerende plantearter. Ansøger bestemmer selv hvilke plantearter der sås. Korn, græs og majs må gerne indgå i blomsterblandingen, men tæller ikke med som én af de to frø- og nektarproducerende plantearter.

Kløver og raps er tilladte i kombination med en blomsterblanding bestående af øvrige ikke-produktionsrelaterede frø- og nektarproducerende plantearter. Flere varianter af kløver i samme blanding betragtes som én plantearter, hvorfor der mindst skal være samme andel af en anden frø- og nektarproducerende plantearter i blandingen.

Plantedække - Blomsterbrak

Den udsåede blomsterblanding skal udgøre mindst 50 % af plantedækket på arealet. Der skal være mindst to forskellige frø- og nektarproducerende plantearter pr. m². Naturligt fremvoksende arter, der er frø- og nektarproducerende kan indgå i kravet om to arter pr. m².

Hvis du ved kontrollen konstaterer, at plantedækket ikke består af en blanding, som opfylder kravet til blomsterbrak, skal du:

- 3) Vælg en af følgende observationer i IMK:
  - Blomsterbrak består af korn, raps eller majs i renbestand (5.4.4)
  - Blomsterbrak består af en blanding udelukkende af korn, raps eller majs (5.4.5)

- Blomsterbrak består ikke af en blanding af mindst 2 forskellige frø- og nektarproducerende planter (5.4.6)

4) Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde, f.eks. afgrødekode 4 "Blanding af vårsåede arter".

Bemærk, at selvom plantedækket består af afgrøder, der ikke anses som blomsterbrak, kan arealet stadig være tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis arealet lever op til betingelserne herfor.

Plantesammensætning - Bestøverbrak

For bestøverbrak gælder, at plantedækket skal være etableret med en blanding bestående af mindst tre forskellige pollen- og nektarproducerende plantearter pr. m². Blomsterblandingen skal bestå af arter fra den særlige planteartsliste for bestøverbrak (se Bilag 1). Det er angivet i tabellen, om de enkelte plantearter er enårige eller flerårige med hensyn til blomstringsperioden.

Blandingen må ikke overvejende (mere end 50 %) bestå af hverken korn, raps, majs eller græs i renbestand eller en blanding af disse.

Kløver og raps er tilladte i kombination med en blomsterblanding bestående af øvrige ikke-produktionsrelaterede pollen- og nektarproducerende plantearter. Flere varianter af kløver i samme blanding betragtes dog samlet set som én planteart, hvorfor der mindst skal være samme andel af en anden pollen- og nektarproducerende planteart i blandingen.

Naturligt fremvoksende arter, der er pollen- og nektarproducerende, kan indgå i kravet om tre arter pr. m².

Hvis du ved kontrollen konstaterer, at plantedækket ikke består af en blanding, som opfylder kravet til bestøverbrak, skal du:

Vælg følgende observation i IMK:

- Bestøverbrak består ikke af mindst 3 forskellige godkendte plantearter fra planteartslisten (5.4.8)

Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde, for eksempel afgrødekode 4 "Blanding af vårsåede arter".

Bemærk, at selvom plantedækket består af afgrøder, der ikke anses som bestøverbrak, kan arealet stadig være tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis arealet lever op til betingelserne herfor.

Ændring af afgrødekoder

Hvis ansøger har indberettet et areal som blomster- eller bestøverbrak, men du ved kontrollen konstaterer, at arealet fremstår som slåningsbrak, skal du ændre afgrødekoden til slåningsbrak. Du skal være opmærksom på, om ansøger har forsøgt at så en frøblanding til blomster- eller bestøverbrak. I så fald er der sket en jordbehandling, som betyder at kravene til slåningsbrak ikke er opfyldt, og du skal i stedet omdøbe til eksempelvis omdriftsgræs eller permanent græs (afgrødekode 252 - Permanent græs, normalt udbytte).

Læs mere i Instruks 2, kapitel 4 om ændring af afgrødekoder på brak.

16.2 Slåningsbrak

Kontrolårsag b, kombineret med 8

De marker, ansøger har anmeldt med afgrødekode 310 "Brak slåning", bliver monitoreret, både aktivitetskrav og forbudsperioden mod slåning monitoreres og skal derfor ikke kontrolleres. Du skal som udgangspunkt ikke kontrollere aktivitetskrav og slåningsforbud, men finder du en overtrædelse på brak, skal du reagere og anvende de korrekte observationer, der beskriver forholdene.

Omdøbes et areal til slåningsbrak vil det ikke være en del af monitoreringsopgaven, hvilket betyder at kommer du på efterkontrol af sådan en mark skal alle forhold – aktivitetskrav og forbud kontrolleres.

Aktivitetskrav

Det er ikke muligt i den satellitbaserede kontrol, at vurdere om der ikke har været en aktivitet på marken. Det gælder for brakarealer som for alle omdriftsarealer, at de skal være dyrkbart i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober. Hvis aktivitetskravet for brakarealet er opfyldt, skal du betragte brakarealet som dyrkbart.

Hvis et brakareal ikke er dyrkbart i denne periode, skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er ikke dyrkbart i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober (5.1.2)

Kontrol mellem d. 1. august og 25. oktober:

Er du på kontrol af en brakmark mellem den 1. august og 25. oktober, og er dele af marken eller hele marken ikke er slået, skal marken ikke sættes til efterkontrol, da aktivitetskravet på brak kontrolleres via satellit. Marken vil ikke fremgå af listen over marker til efterkontrol på fanen "Efterkontrol" i kontrolopgaven.

Bemærk, i situationer hvor du har omdøbt en mark til slåningsbrak og denne på kontroltidspunktet ikke er slået, skal du sætte marken til efterkontrol i Efterkontrolfanen.

Kontrol efter d. 25. oktober:

Hvis du på kontrollen konstaterer, at arealet ikke er slået i perioden 1. april til og med 30. april eller perioden 1. august til og med 25. oktober, skal du bruge følgende observation i IMK, der fortæller ansøger at de mangler at udføre en slåning:

- Brakareal ikke slået mindst én gang i perioden fra 1. april til og med 25. oktober (5.1.5)

Bemærk, at ovenstående observation også slår igennem på grundbetaling. Husk at udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling på fanen "Rekvireret kontrol" i kontrolopgaven.

16.3 Brak på arealer med tilsagn

Arealer med 20-årige tilsagn til fastholdelse eller udtagning indberettet med 310 kan bruges til GLM 8-delkrav 2.

16.4 Forbud på blomster-, bestøver- og slåningsbrak

Forbud mod slåning

Der er forbud mod slåning af braklagte arealer i perioden 1. maj til og med 31. juli. Dette er af hensyn til markvildtet. Forbudsperioden mod slåning monitoreres.

Bemærk, at det kun er tilladt selektivt, at slå brakarealer i forbudsperioden, hvis der er forekomst af kæmpebjørneklo og flyvehavre.

Hvis et areal er komplet afslået, kan det tyde på, at den slåning, der er foretaget på arealet, ikke er selektiv.

Hvis du konstaterer, at et brakareal er slået i forbudsperioden, skal du:

3) Vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er slået i perioden 1. maj til 31. juli (5.4.2)

4) Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde (f.eks. græs)

Arealet vil ikke længere være berettiget til tilskud under GLM 8.

Bemærk, at selvom et brakareal indberettet til GLM 8 er slået i forbudsperioden, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsforhold er overholdt for arealet.

Forbud mod fjernelse af afslåede plantedække

Plantedækket på slåningsbrak skal slås mindst én gang årligt i perioden 1. april til og med 25. oktober. Det afslåede plantedække må ikke fjernes fra arealet. Det afslåede materiale må dog godt opstakkes indenfor marken. Der stilles ikke krav til hvordan ansøger opstakker materialet, så længe det ikke fjernes fra arealet på noget tidspunkt eller wrappes, som led i en produktion. Hvis du på kontrollen konstaterer, at plantematerialet er fjernet eller det anvendes som led i produktion, skal du vælge en af følgende observationer i IMK, der underkender arealet til GLM 8:

- Der er taget slæt på arealet (5.2.4)

Ændre afgrødekode til den konstaterede afgrøde.

Forbud mod produktion

Arealer indberettet med brak må ikke anvendes til produktion i hele kalenderåret.

Det er derved ikke tilladt at afgræsse eller tage slæt på brakarealer. Derudover må brakarealer heller ikke jordbehandles og tilsås med f.eks. græs, dog må plantedækket godt forbedres, hvis frøspredningen sker uden jordbehandling.

Marker der er tilsået med vintersået afgrøder i efteråret 2023, kan anmeldes som slåningsbrak i 2024 under forudsætning, at de opfylder betingelserne til braklagte arealer i hele 2024.

Konstaterer du, at et brakareal er afgræsset, at der er taget slæt på arealet eller at arealet har været jordbehandlet, skal du:

Vælg en af følgende observationer i IMK:

- Arealet er afgræsset (5.2.3)
- Der er taget slæt på arealet (5.2.4)
- Arealet fremstår som et almindeligt dyrket areal (5.2.6)

Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde (f.eks. græs).

Konstaterer du på kontrollen, at et areal indberettet som brak er tilsået med en almindelig vårsået produktionsafgrøde, skal du:

Vælg følgende observation i IMK:

- Arealet fremstår som et almindeligt dyrket areal (5.2.6)

Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde.

Bemærk, at en blanding af produktionsafgrøder kan være tilladt, hvis afgrøderne ikke fremstår:

1. I veldefinerede lige rækker og
2. Der ikke er tegn på renholdelse

Vigtigt, produktionsafgrøder må ikke fremstå dominante i blandingen og der skal derfor kunne forefindes andre plantearter.

Forbud mod brug af jordforbedringsmidler

Der er forbud mod anvendelse af jordforbedringsmidler, som for eksempel kalk på braklagte arealer under GLM 8.

Du skal i IMK vælge en af følgende observation, der underkender arealet til GLM 8:

- Jordforbedringsmidler anvendt (5.4.3)

Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde (f.eks. græs)

Bemærk, at selvom der på et brakareal er anvendt jordforbedringsmidler, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetingelser er overholdt for arealet.

Forbud mod brug af pesticider

Der er forbud mod anvendelse af pesticider på braklagte arealer under GLM 8. Der må heller ikke bruges plantebeskyttelsesmidler på braklagte arealer.

Bemærk, at selvom der på et brakareal er anvendt pesticider, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetingelser er overholdt for arealet.

Du skal i IMK vælge følgende observation, der underkender arealet til GLM 8:

- Pesticider anvendt (5.4.10)

Desuden skal du ændre afgrødekoden til den afgrøde, som du konstaterer på kontroltidspunktet, for eksempel korn eller bar jord.

Hvis du er på kontrol af brakarealer og konstaterer at, arealet er selektivt sprøjtet mod flyvehavre eller kæmpebjørneklo i overensstemmelse med en indsatsplan fra kommunen, skal du ikke bruge observation (5.4.10), i dette tilfælde skal du i stedet bruge følgende 0-observation i IMK:

- Pesticider anvendt i overensstemmelse med kommunal indsatsplan (5.4.11)

Forbud mod tilførsel af gødning

Der må ikke tilføres gødning på et brakareal under grundbetaling. Er arealet tilført gødning, vælger du i IMK følgende observation, der underkender arealet til GLM 8:

1) Vælg følgende observation i IMK:

- Arealet er gødet (5.2.5)

2) Ændre afgrødekoden i IMK til den afgrøde du konstaterer på kontrollen

Bemærk, at selvom der på et brakareal indberettet til GLM 8 er anvendt gødning, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetainger er overholdt for arealet.

Pløjet eller jordbehandlet

Der er forbud mod at pløje og jordbehandle af braklagte arealer i hele kalenderåret på GLM 8, på nær på blomsterbrak og bestøverbrak i forbindelse med såning. På grundbetaling er det ikke en overtrædelse på brak, at areal pløjes eller jordbehandles efter 1. august.

Kontrol før 1. august

Hvis du konstaterer, at et brakareal er pløjet eller jordbehandlet før 1. august, skal du vælge følgende observation i IMK, der underkender arealet til GLM 8:

- Arealet er pløjet eller jordbehandlet før 1. august (5.2.2)

Efterfølgende skal du ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde (f.eks. græs, bar jord)

Kontrol efter 1. august

Hvis brakmark ved kontrol efter 1. august fremstår pløjet eller jordbehandlet skal du vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er pløjet eller jordbehandlet efter 1. august (5.2.7)

Bemærk, at der gerne må pløjes og jordbehandles efter 1. august under grundbetaling.

Oplagring/opbevaring

Der må ikke ske opbevaring på brakarealet, heller ikke af landbrugsprodukter som for eksempel halmballer, ensilagestakke eller jordforbedringsmidler (for eksempel kalk). Hvis opbevaring på brakarealet medfører at plantedækket er ødelagt, skal du oprette en AKO. Læs mere i Instruks 1, afsnit 2.14

Hvis du konstaterer, at der sker oplagring/opbevaring på et brakareal, skal du:

2) Vælg en af følgende observationer i IMK:

- Arealet er anvendt til opbevaring af landbrugsprodukter (5.2.1)
- Ikke tilladt aktivitet i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober (3.3.4)

Bemærk, at observationerne også slår igennem på grundbetaling. Husk at udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling på faneblad "Rekvireret kontrol" i kontrolopgaven.

Du kan læse mere om, hvornår du skal bruge observation 3.3.4 i Instruks 2, afsnit 3.3, underafsnit "Tilladte aktiviteter i kortere perioder".

17. Markbræmmer til GLM 8

Kontrolårsag b, kombineret med 8

Kontrolårsag h, kombineret med 8

Markbræmmer kan anvendes til opfyldelse af grundbetaling, biodiversitet og bæredygtighed og GLM 8, hvis betingelserne for disse er opfyldt. Markbræmmer skal opfylde samme betingelser, som enten slåningsbrak eller blomster/bestøverbrak. Derudover er der et krav til bredden for markbræmmer.

Afsnit 17 omhandler markbræmmer til GLM 8

Markbræmmer skal placeres på en omdriftsmark og er ikke afhængige af at have et vandløb tilknyttet – de kan derfor ligge hvor som helst på omdriftsarealet. Markbræmmer er selvstændige marker og skal være indtegnet i IMK. Aktivitetskrav og placering for markbræmmeren afgør, hvilken afgrødekod der er valgt, se tabel 11.6.

Hvis markbræmmeren er jordbehandlet og isået en blomsterbrakblanding brydes plantedækket og anses derfor som omdrift. Dette betyder at en markbræmme etableret med blomsterbrak kan være beligge på et areal som har været permanent græs eller permanente afgrøder

Du skal kontrollere markbræmmer hvis markbræmmeren fremgår af kontrolgrundlaget.

Markbræmmer kan have følgende afgrødekoder:

Tabel 11.6 Oversigt over afgrødekoder anvendt til markbræmmer

327 Mark-bræmme, på omdrift, slåning
328 Mark-bræmme, på omdrift, med blomsterblanding

Når du kontrollerer markbræmmer, skal du være opmærksom på, at selvom du underkender markbræmmeren til GLM 8, kan marken fortsat godt være tilskudsberettiget til grundbetaling.

Hvis markbræmmeren ikke opfylder kravene for markbræmmer, skal du omdøbe markbræmmeren til en afgrødekod, som er forenelig med de konstaterede forhold og eventuelt vælge en observation, som underkender markbræmmeren på grundbetaling.

Bemærk, at omdøber du markbræmmeren til brak, kan den stadig være tilskudsberettiget til grundbetaling hvis den opfylder betingelserne herfor.

17.1 Markbræmmer på tilsagnsarealer

Markbræmmer til GLM 8 med afgrødekoderne 327, kan godt kombineres med 20-årig fastholdelse og gamle MVJ-tilsagn med udtagning, hvis de almindelige regler for deres placering på en omdriftsmark er overholdt og de ellers overholder reglerne for markbræmmer.

17.2 Udformning af markbræmmer

Størrelse af markbræmmeren

Minimumsstørrelsen for markbræmmeren er 100 m². Dog må markbræmmeren højst udgøre 50 % af det samlede areal af den omdriftsmark den er beliggende på.

Udgør markbræmmeren over 50 % af markens samlede areal, skal du ændre afgrødekoden til brak, såfremt den lever op til betingelserne for brak.

Bemærk, at omdøber du markbræmmen til brak, kan den stadig være tilskudsberettiget til grundbetaling eller bruges under GLM 8, hvis den opfylder betingelserne herfor.

En markbræmme skal alle steder have en bredde på minimum 1 meter og maksimum 20 meter. Bredden på en markbræmme kan således variere, så længe minimums- og maksimumsbredden overholdes.

Er markbræmmen blot ét sted mindre end 1 meter bred, skal du underkende hele bræmmen med følgende observation i IMK:

- Mark-bræmme er mindre end 1 meter bred (6.8.14)

Derefter skal du ændre afgrødekoden til den konstaterede afgrøde.

Bemærk, at omdøber du markbræmmen til brak, kan den stadig være tilskudsberettiget til grundbetaling eller bruges under GLM 8, hvis den opfylder betingelserne herfor.

Hvis markbræmmen er bredere end 20 meter

Hvis markbræmmen i sig selv er bredere end 20 meter, skal du anvende nedenstående observation i IMK:

- Mark-bræmme er i sig selv bredere end 20 meter (6.8.17)

Derefter skal du ændre afgrødekoden til den konstaterede afgrøde

Der kan godt udlægges flere markbræmmer på samme omdriftsareal. Du skal dog være opmærksom på, hvis de placeres mindre end 5 meter fra hinanden, anses de som værende én markbræmme med krav om, at den samlede bredde ikke må være mere end 20 meter.

Hvis du konstaterer, at markbræmmens samlede bredde overstiger 20 meter, skal du anvende nedenstående observation i IMK:

- Mark-bræmme bredere end 20 meter, da den skal sammenlægges med anden markbræmme (6.8.13)

Derefter skal du ændre afgrødekoden til den konstaterede afgrøde.

Bemærk, at omdøber du markbræmmen til brak, kan den stadig være tilskudsberettiget til grundbetaling eller bruges under GLM 8, hvis den opfylder betingelserne herfor.

Er der indberettet 3 meters bræmme langs et vandløb til GLM 8, der samtidig er en del af den indtegnede markbræmme, må den samlede bredde ikke overstige 20 meter.

Krav om beliggenhed

Markbræmmen skal placeres på et omdriftsareal. Hvis markbræmmen er jordbehandlet og isået en blomsterbrakblanding brydes plantedækket og anses derfor som omdrift.

Konstaterer du, at marken, som markbræmmen er placeret på, ikke er et omdriftsareal, skal du:

1) Vælge følgende observation i IMK:

- Markbræmmen er ikke beliggende på en omdriftsareal (6.8.12)

2) Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde f.eks. brak

Bemærk, at omdøber du markbræmmen til brak, kan den stadig bruges under GLM 8, hvis den opfylder betingelserne herfor.

17.3 Aktivitetskrav på markbræmmer

Aktivitetskravet, som markbræmmer er omfattet af, afhænger af hvilken afgrødekoder der er valgt på den pågældende markbræmme.

Markbræmmer med blomsterblanding

Hvis markbræmmen er etableret med en blomsterblanding, er aktivitetskravet opfyldt ved etableringen. Det er tilladt senest 14. maj at foretage mekanisk jordbehandling på arealet, hvis der senest denne dato udsås en blomsterblanding, der ikke bruges til produktion. Blomsterbrak er en blanding af frø- og nektarproducerende planter, og bestøverbrak er en blanding af pollen- og nektarproducerende planter. Korn, græs og majs er ikke nektarproducerende og falder derfor ikke ind under kategorien frø- og nektarproducerende plantearter (blomsterbrak) eller kategorien pollen- og nektarproducerende plantearter (bestøverbrak).

Læs under afsnit 16.1 hvilke krav du skal kontrollere og hvilke observationer du evt. skal anvende.

Ændring af afgrødekoder

Hvis ansøger har indberettet et areal som blomster- eller bestøverbrak, men du ved kontrollen konstaterer, at arealet fremstår som slåningsbrak, skal du ændre afgrødekoden til slåningsbrak. Du skal være opmærksom på, om ansøger har forsøgt at så en frøblanding til blomster- eller bestøverbrak. I så fald er der sket en jordbehandling, som betyder at kravene til slåningsbrak ikke er opfyldt, og du skal i stedet omdøbe til eksempelvis omdriftsgræs eller permanent græs (afgrødekoder 252 - Permanent græs, normalt udbytte).

Læs mere i Instruks 2 afsnit 4.1 om ændring af afgrødekoder på brak.

Markbræmme med slåningsbrak

Kontrol efter 1. august men inden 25. oktober

Hvis du allerede på kontroltidspunktet efter 1. august, men inden 25. oktober kan konstatere at markbræmmen er afpudset, kan du afslutte kontrollen.

Kontrol efter den 25. oktober

Hvis markbræmmen er indberettet med slåningsbrak (dvs. slåning mellem den 1. august og 25. oktober), og du ved kontrol efter 25. oktober konstaterer, at bræmmen ikke er slået, skal du underkende markbræmmen med nedenstående observation i IMK:

- Ikke slået mindst én gang i perioden fra 1. april til 30. april eller fra 1. august til og med 25. oktober (5.1.1)

Du skal ikke ændre afgrødekoder, da observationen også underkender arealet på grundbetaling. Husk at udvide kontrollen til også at omfatte grundbetalingen på fanen "Rekvireret kontrol" i kontrolopgaven.

17.4 Forbud på markbræmmen

Forbudsperiode mod slåning

Hvis markbræmmen er indberettet med slåningsbrak, og du ved kontrol inden 1. august konstaterer, at markbræmmen er slået i forbudsperioden, underkender du markbræmmen med nedenstående observation i IMK og ændrer afgrødekoden til græs:

- Arealet er slået i perioden 1. maj til 31. juli (5.4.2)

Bemærk, at det kun er tilladt selektivt, at slå brakarealer i forbudsperioden, hvis der er forekomst af kæmpebjørneklo og flyvehavre.

Hvis hele areal er afslået, kan det tyde på, at den slåning, der er foretaget på arealet, ikke er selektiv.

Du skal være opmærksom på, at det er dig som kontrollør, der skal løfte bevisbyrden med hensyn til, om et areal er slået i forbudsperioden, og at der ikke er tale om risiko for krydsbestøvning eller behov for at bekæmpe giftige eller aggressive plantearter.

Forbud mod brug af jordforbedringsmidler

Der er forbud mod at anvende jordforbedringsmidler, som for eksempel kalk, på markbræmmer.

Hvis du konstaterer, at der er anvendt jordforbedringsmidler på markbræmmen, skal du:

1) Vælge følgende observation i IMK:

- Jordforbedringsmidler (5.4.3)

2) Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde (f.eks. græs).

Bemærk, at selvom der på en markbræmme indberettet til GLM 8 er anvendt jordforbedringsmidler, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetaingelser er overholdt for arealet.

Forbud mod brug af pesticider

Der er forbud mod at anvende pesticider på markbræmmer.

Hvis du på kontrollen af en markbræmme til GLM 8 eller grundbetaling konstaterer, at markbræmmen er sprøjtet skal du:

3) Vælge følgende observation i IMK:

- Pesticider anvendt (5.4.10)

4) Ændre afgrødekoden i IMK til den konstaterede afgrøde (f.eks. græs)

Bemærk, at ansøger gerne må nedvisne plantedækket fra 1. juli i forbindelse med forberedelse af et såbed til vintersæd på markbræmmer til grundbetaling. Læs mere i Instruks 3 afsnit 5.4.

Er arealet sprøjtet som en del af nedvisning som forberedelse til såbed som beskrevet i Instruks 3 afsnit 5.4, skal du underkende arealet til GLM 8, men ikke ændre afgrødekoden.

Bemærk, at selvom der på en markbræmme indberettet til GLM 8 er anvendt pesticider, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetaingelser er overholdt for arealet.

Forbud mod tilførsel af gødning

Der er forbud mod at tilføre gødning på markbræmmer.

Hvis du konstaterer, at markbræmmen er tilført gødning, skal du:

1) Vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er gødet (5.2.5)

2) Ændre afgrødekoden i IMK til den afgrøde du konstaterer på kontrollen.

Bemærk, at selvom der på en markbræmme indberettet til GLM 8 er anvendt gødning, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetaingelser under grundbetaingen er overholdt for arealet.

Pløjet eller jordbehandlet

Markbræmmer til GLM 8 må ikke pløjes eller jordbehandles i kalenderåret.

Kontrol før 1. august

Hvis du ved kontrollen konstaterer, at arealet er pløjet/jordbehandlet, skal du oprette følgende observation i IMK:

- Arealet er pløjet eller jordbehandlet før 1. august (5.2.2)

Bemærk, at markbræmmer etableret med en blomsterblanding kan jordbehandles frem til 30. april i forbindelse med etableringen.

Kontrol efter 1. august

Hvis markbræmme ved kontrol efter 1. august fremstår pløjet eller jordbehandlet skal du:

Vælg følgende observation i IMK:

- Arealet er pløjet eller jordbehandlet efter 1. august (5.2.7)

Ændre afgrødekodet til den konstaterede afgrøde.

Hvis du er på kontrol af en markbræmme til GLM 8, og konstaterer en anden afgrøde end brak, skal du ikke ændre afgrødekoden.

Bemærk, at der gerne må pløjes og jordbehandles efter 1. august under grundbetaling.

Oplagring/opbevaring

Der må ikke ske opbevaring på brakarealet, heller ikke af landbrugsprodukter som for eksempel halmballer, ensilagestakke eller jordforbedringsmidler (for eksempel kalk). Hvis opbevaring på brakarealet medfører at plantedækket er ødelagt, skal du oprette en AKO. Læs mere i Instruks 1 afsnit 2.14.

Konstaterer du oplagring på en markbræmme skal du i IMK vælge en af følgende observationer:

- Arealet er anvendt til opbevaring af landbrugsprodukter (5.2.1)
- Ikke tilladt aktivitet i perioden fra 15. marts til og med 25. oktober (3.3.4)

Kommer du på kontrol af markbræmmer til GLM 8, skal du kun ændre afgrødekoden hvis du konstaterer at det er brak.

Bemærk at observationerne også slår igennem på grundbetalingen. Husk at udvide kontrollen til at omfatte grundbetaling på faneblad "Rekvireret kontrol" i kontrolopgaven.

Opbevaring af bundslam fra kommunens oprensning af vandløb er tilladt på brakarealer, småbiotoper og markbræmmer under GLM 8, så længe at der ikke er foretaget nedpløjning af bundslam.

Du kan læse mere om, hvornår du skal bruge observation 3.3.4 i Instruks 2 afsnit 3.3, i underafsnit "Tilladte aktiviteter i kortere perioder".

17.5 Harestriber

Ansøger må ikke, i forbudsperioden for slåning, lave harestriber (kortholdte striber) på markbræmmer til GLM 8, det gælder både slåningsbrak og blomster- og bestøverbrak marker.

18. Småbiotoper til GLM 8

Kontrolårsag j, kombineret med 8

Ansøger kan etablere småbiotoper på sine landbrugsarealer. Formålet er at skabe mere biodiversitet.

Ansøger kan vælge at søge tilskud til småbiotoper under:

- Biodiversitet og bæredygtighed (samtidig med grundbetaling)
- GLM 8 (samtidig med grundbetaling)
- Grundbetaling

Småbiotoper kan ikke benyttes under biodiversitet og bæredygtighed og GLM 8 samtidig.

Der er forskellige krav til småbiotopen afhængig af hvilken ordning, småbiotopen er indberettet til, se tabel 11.7.

Instruks 2 giver desuden et samlet overblik over ligheder og forskelle mellem ordningerne, som småbiotoper kan anvendes under.

Tabel 11.7 Krav til småbiotoper iht. grundbetaling, GLM 8 og biodiversitet og bæredygtighed.

Ordning	Størrelse	Placering	Andel af mark	Aktivitet	Varighed
Grundbetaling	Mellem 0,01 og 1 ha	Alle arealtyper	Op til 20 pct. af mark	Alle aktiviteter accepteres*	Kan fortrydes i løbet af kalenderåret
GLM 8-kravet	Mellem 0,01 og 1 ha	Arealer i omdrift	Op til 50 pct. af mark	Ingen aktivitet**	Hele kalenderåret
Bio-ordningen biodiversitet og bæredygtighed	Mellem 0,01 og 1 ha	Alle arealtyper	Op til en hel mark	Ingen aktivitet***	Hele kalenderåret

* Benyttes småbiotopen til grundbetaling til produktion, regnes den dog ikke længere som en småbiotop men som et landbrugsareal. For at være tilskudsberettiget til grundbetaling, skal arealet fortsat overholde alle kriterier og forpligtelser herfor, se Instruks 3.

** Der er undtagelser, se afsnit 18.4.

*** Der er undtagelser, se afsnit 10.4.

I IMK findes indtegninger af ansøgers småbiotoper i korttemaet "Marker" i laget "Egne biotoper (polygoner)". På markerne hvor småbiotoperne er placeret, kan du desuden se, hvilken ordning de er anvendt under samt deres størrelse. Se Instruks 2, afsnit. 2.1.

Småbiotoper til GLM 8

En småbiotop er et område på en tilskudsberettiget landbrugsmark, som ansøger holder uden en landbrugsaktivitet. Hvis småbiotopen anvendes til opfyldelse af GLM 8, er det et krav, at arealet holdes uden landbrugsaktivitet hele året.

En småbiotop kan f.eks. være uslået græs, et areal der aktivt er tilplantet med træer, buske eller blomster uden produktion for øje eller som gror til med naturlig opvækst (overlagt til naturlig succession). Småbiotoper kan også være våde områder, herunder områder udgravet som et vandhul, eller en kombination af disse. Småbiotopen må gerne suppleres ved tilplantning med yderligere vækster i hele kalenderåret, så længe beplantningen ikke har produktion for øje.

Vildt- og bivenlige tiltag, kortholdte striber og barjordsstriber

De tidligere etablerede vildt- og bivenlige tiltag såsom lærkepletter, insektvolde og vildtstriber uden/med produktionsafgrøder, kan anvendes som småbiotoper under GLM 8, se afsnit 18.4. Kortholdte striber og barjordsstriber kan ikke anvendes som småbiotoper under GLM 8.

Vær opmærksom på, at ikke alle typer af plantedækketiltag kan godkendes som småbiotop under GLM 8. Se afsnit 18.4.

18.1 Krav til indtegning

Småbiotoper skal være indtegnet for at kunne bruges til opfyldelse af GLM 8.

GLM 8

Hvis du på kontrol af en småbiotop til GLM 8, konstaterer at placeringen af småbiotopen på marken er forskudt i forhold til indtegningen, så enten hele eller dele af den indtegnede småbiotop i IMK er dyrket, kan den del af den indtegnede småbiotop, der dyrkes, ikke bruges til GLM 8. Du skal underkende den del af småbiotopen der er dyrket, men som ligger inden for indtegningen, med følgende observation:

- GLM8 Småbiotop dyrket (5.10.10)

Den del af småbiotopen der er placeret udenfor indtegningen af småbiotopen skal du tilføje i IMK med følgende observation:

- GLM 8 småbiotop tilføjet – fejl i indtegning (5.7.1)

Du skal ligeledes bruge ovenstående observation, hvis småbiotopen er placeret et andet sted på bedriften end indtegningen, og du vurderer at det skyldes en indtegningsfejl. Det skal være tydeligt, uden at måle op, at småbiotopen ligger forkert før du skal foretage en opmåling og indtegne den konstaterede småbiotop.

Bemærk, at den samlede del af småbiotopen du godkender, ikke må være større end den småbiotop ansøger har indtegnet i IMK.

OBS: Der er forskellige krav til ansøgers præcision i indtegningen, det afhænger af hvilken ordning småbiotopen skal bruges til. Se oversigt herunder.

Tabel 11.8 Krav til indtegning

Ordning	Krav til indtegning
GLM 8, delkrav 2	Fejlindtegning accepteres. Ved fejlindtegning skal småbiotopen "flyttes" og godkendes.

18.2 Størrelse

En småbiotop skal være mellem 0,01 og 1,0 ha. En validering i IMK sikrer, at ansøger ikke kan indtegne småbiotoper mindre end 0,01 ha og større end 1,0 ha. Det er et krav, at småbiotopen er indtegnet, hvilket betyder, at ansøger ikke kan få tilføjet nye småbiotoper i forbindelse med kontrollen.

Hvis du på kontrollen konstaterer, at den etablerede småbiotop er mindre end 0,01 ha, skal du underkende hele indtegningen af småbiotopen til GLM 8 med følgende observation:

- GLM8 småbiotop mindre end 0,01 ha (5.10.11)

Hvis en småbiotop er etableret større end indtegnet, skal du oprette en observation på den del, der ligger uden for ansøgers indtegning af småbiotopen. Du skal bruge følgende 0-observation, til at orientere ansøger omkring fejl i størrelsen på den konstateret småbiotop:

- GLM 8 småbiotop større end indberettet (5.10.16)

Bemærk, at klynger af træer og buske under 100 m² er tilskudsberettigede på arealer til grundbetaling.

Uanset hvilken ordning småbiotoper hører til, skal der være minimum fem meter mellem småbiotoper, hvis der er placeret flere på den samme mark.

Hvis du på kontrollen konstaterer, at der er mindre end fem meter mellem småbiotoper, markkrat og/eller § 3 søer på den samme mark, skal elementerne inklusivt arealet mellem dem tilsammen betragtes som én småbiotop. Det inkluderer også småbiotoper der er indberettet under andre ordninger.

De individuelle småbiotoper og elementer der nu betragtes som én småbiotop er hver for sig fortsat tilknyttet ordningerne, de er søgt til og skal opfylde kravene herfor. Dog gælder størrelseskravet nu for den samlede småbiotop. Hvis den samlede småbiotop er større end 1 ha skal du underkende med følgende observation i IMK:

- Samlede småbiotop større end 1 ha (5.10.15)

18.3 Krav til placering

Småbiotoper skal placeres på landbrugsarealer. Småbiotoper til GLM 8 skal placeres på omdriftsarealer.

Der skal være minimum fem meter mellem småbiotoper uanset hvilken ordning de er indberettet under.

Bemærk, der er forskellige regler for, hvor meget småbiotoper må udgøre af en mark afhængig af, hvilken ordning småbiotoperne benyttes til.

En småbiotop benyttet til GLM 8 vil altid samtidig være anvendt til grundbetaling.

En småbiotop til GLM 8 må under grundbetaling udgøre en ligeså stor andel af en mark, som den må under GLM 8. Det vil sige at:

- Småbiotoper indberettet under grundbetaling må udgøre op til 20 % af marken
- Småbiotoper indberettet under GLM 8 samtidig med grundbetaling, må udgøre op til 50 % af marken for begge ordninger.

For alle typer af småbiotoper gælder dog at de højst må være op til 1 ha store.

Tabel 11.9 Krav til placering og andel af marken som en småbiotop må udgøre iht. GLM 8

Ordning	Krav til placering	Andel af mark
Grundbetaling	Omdriftsarealer, permanent græs, permanente afgrøder	Op til 20 %
GLM 8, delkrav 2 + grundbetaling	Omdriftsarealer	Op til 50 %

Hvis du på kontrollen af småbiotoper på GLM 8, underkender det omkringliggende areal, så det ikke længere er et omdriftsareal eller hvis du omdøber afgrøden på marken, som småbiotopen ligger på, så det ikke længere er et omdriftsareal, kan småbiotopen ikke længere bruges til opfyldelse af GLM 8. Brug følgende observation i IMK:

- GLM 8 småbiotop ikke placeret på omdriftsareal (5.10.3)

Hvis du på en kontrol opdeler en mark med en småbiotop, og småbiotopen dermed kommer til at udgøre mere end den tilladte andel af marken, så skal du være særligt opmærksom på GLM 8. Her gælder det, at hvis småbiotopen efter opdeling af marken udgør mere end 50 % af marken, så skal du underkende den del der ligger over 50 %, og som lettest kan indgå i driften igen, med følgende observation:

- GLM 8 småbiotop udgør mere end 50 % af marken (5.10.4)

Bemærk, at bliver småbiotopen kun brugt til grundbetaling må den højst udgøre 20 % af marken. Læs mere i Instruks 2 afsnit 2.1.

18.4 Plantedække

Plantedækket på en småbiotop kan bestå af sidste års stubmark, der er blevet liggende, være en tidligere græsmark eller være fastholdt med den afgrøde, der er på arealet som f.eks. sidste års blomsterblanding fra en tidligere indberettet blomster- eller bestøverbrak mark. Det grundlæggende er at småbiotopen holdes udenfor produktion fra 1. januar i det ansøgningsår, den indgår som en småbiotop. Der er ikke noget krav til såtidspunkt for småbiotoper.

Det er muligt at jordbehandle (inklusive pløje) en småbiotop, hvis det sker i forbindelse med enten vådgøring, f.eks. stop for brug af dræn, grøfter eller drænpumpe, eller i forbindelse med tilplantning med træer, buske eller blomster med henblik på, at etablere et plantedække, som ikke er en produktionsafgrøde.

Det betyder, at det er muligt at etablere småbiotoper uden produktionsafgrøder eller med en mindre andel produktionsafgrøder. Det kan f.eks. være:

- Småbiotop er tilsået med en vildtblanding, der ikke alene består af produktionsafgrøder, f.eks. blomsterstriber
- En småbiotop med vildtvoksende/urørt vegetation af selvsåede græsmarksplanter

Det er modsat ikke tilladt at etablere småbiotoper med produktionsafgrøder i ren bestand eller udelukkende en blanding af disse. Det kan f.eks. være:

- En småbiotop tilsået med en vildtblanding bestående af f.eks. majs, hvede, græs og andet grøntfoder osv., og vedligeholdt ved renholdelse og ved brug af pesticider.

I det tilfælde skal du underkende småbiotopen med følgende observation til GLM8:

- GLM 8 småbiotop dyrket (5.10.10)

Bemærk, en blanding af produktionsafgrøder kan være tilladt, hvis afgrøderne ikke fremstår:

1. I veldefineret lige rækker og
2. Der er ikke tegn på renholdelse og brug af pesticider

Der skal derfor forefindes andre plantearter end produktionsafgrøder, der ikke må fremstå dominante i blandingen af plantearter på småbiotopen.

Der må gerne tilplantes med træer og buske som nåletræer, løvtræer, bær- og nøddebuske. Det er dog ikke tilladt at etablere en juletræsproduktion på en småbiotop.

I det tilfælde skal du underkende småbiotopen med følgende observation for GLM8:

- GLM 8 småbiotop dyrket (5.10.10)

Bemærk, at produktion ikke er en overtrædelse på grundbetaling. Det betyder, at ovenstående underkendelser kun er relevante for småbiotoper under GLM 8.

Hvis du er på kontrol af en småbiotop på en græsmark eller en brakmark og der endnu ikke er foretaget en landbrugsaktivitet på marken, skal du alene forholde dig til, hvorvidt forpligtelser for småbiotoper er overholdt.

Småbiotoper med mere end 75 % træer og buske må dog afgræsses, så længe at det ikke beskadiger træerne og buskene, således at det hæmmer deres overlevelse og forekomst. Husdyrene skal desuden have adgang til et andet areal udover småbiotopen.

18.5 Forbud

Produktionsforbud

På småbiotoper under GLM 8 er der forbud mod produktion hele kalenderåret.

Hvis du på kontrollen konstaterer, at der har været en landbrugsaktivitet, for eksempel afgræsning, på småbiotopen skal du underkende den del af småbiotopen, der har været en landbrugsaktivitet på med en af følgende observationer:

- GLM 8 småbiotop dyrket (5.10.10)
- GLM 8 småbiotop afpudset (5.10.14)
- Der er taget slæt på arealet (5.2.4)
- Arealet er afgræsset (5.2.3)

Er en småbiotop under GLM 8 blevet afpudset kan den godkendes til brak eller markbræmme under ordningen, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Du skal i så fald underkende småbiotopen med ovennævnte observation (5.10.12). Hvis

småbiotopen ligger på en mark med en brakafgrødekod, vil den efter underkendelse indgå i ordningen som en del af samme mark. Hvis den ligger på en mark med en afgrødekod der ikke er brak, skal du ringe til Vagttelefonen.

Bemærk, at produktion ikke er en overtrædelse på grundbetaling.

Forbud mod jordforbedringsmidler

Der er forbud mod at anvende jordforbedringsmidler, som for eksempel kalk, på arealer med småbiotoper.

Hvis du konstaterer, at der er anvendt jordforbedringsmidler på småbiotopen, skal du:

Vælge følgende observation i IMK:

- Jordforbedringsmidler (5.4.3)

Bemærk, at selvom der på en småbiotop indberettet til GLM 8 er anvendt jordforbedringsmidler, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetaingelser er overholdt for arealet.

Forbud mod brug af pesticider

Der er forbud mod at anvende pesticider på småbiotoper.

Hvis du på kontrollen af en småbiotop konstaterer at, at småbiotopen er sprøjtet, skal du:

Vælge følgende observation i IMK:

- Pesticider anvendt (5.4.10)

Bemærk, at selvom der på en småbiotop indberettet til GLM 8 er anvendt pesticider, er arealet stadig tilskudsberettiget til grundbetaling, hvis øvrige tilskudsbetaingelser er overholdt for arealet.

Forbud mod opbevaring

Der er forbud mod opbevaring på småbiotoper i hele kalenderåret. Hvis du på kontrollen konstaterer at der er opbevaring på en småbiotop skal du:

Vælge følgende observation i IMK:

- Arealet er anvendt til opbevaring af landbrugsprodukter (5.2.1)

18.6 Småbiotoper på arealer med MO 66/67 pleje af græs og naturarealer

Ansøger kan bruge arealer med tilsagn til opfyldelse af GLM 8, ved at indtegne og undlade at pleje arealer på op til 1 ha. Hvis ansøger plejer tilsagnsmarken med afgræsning skal småbiotoperne være hegnet fra. Småbiotopen skal desuden leve op til kravene beskrevet ovenfor.

Hvis du på kontrollen konstaterer at et areal indberettet som småbiotop under GLM 8 ikke er frahegnet, og derfor indgår i græsningsarealet, skal du underkende den del af småbiotopen, der ikke er frahegnet, med følgende observation i IMK:

- Arealet er afgræsset (5.2.3)

18.7 Solceller

Det er ikke tilladt at have solceller på arealer der er anvendt til at opfylde GLM 8. Det gælder også for arealer der etableres solceller i løbet af kalenderåret, hvor der er søgt til opfyldelse af GLM 8.

Arealerne mellem solcellerne kan søges til opfyldelse af GLM 8, såfremt det er muligt at udføre en landbrugsaktivitet på arealet. Hvis det er muligt at slå eller jordbehandle og udså en blomsterblanding på arealer mellem solcellepaneler, kan

disse arealer indtegnes som selvstændige marker med slåningsbrak, blomsterbrak, bestøverbrak eller markbræmmer forudsat, at arealerne mellem solcellerne overholde reglen for sammenhængende arealer, dvs. at der skal være en passage på 5 meter til et tilstødende omdriftsareal og at arealet er minimum er 0,01 ha, når der er søgt tilskud til biodiversitet og bæredygtighed.

Hvis du på et kontrolbesøg konstaterer, at der er solceller på et areal, hvorpå der er søgt tilskud til biodiversitet og bæredygtighed, skal du oprette følgende observation i IMK, på arealet med solceller:

- Solceller på arealet er ikke foreneligt med ansøgt ordning (3.1.15)

19. Retsgrundlag

EU-regler

Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) 2021/2115 af 2. december 2021 om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget (EGFL) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1305/2013 og (EU) nr. 1307/2013 (CAP-planforordning)

Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1306/2013 (Den horisontale forordning)

Kommissionens Delegerede Forordning (EU) 2022/1172 af 4. maj 2022 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem i den fælles landbrugspolitik og anvendelse og beregning af administrative sanktioner i forbindelse med konditionalitet

Kommissionens Gennemførelsesforordning (EU) 2022/1173 af 31. maj 2022 om regler for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede system for forvaltning og kontrol under den fælles landbrugspolitik 8.2

Danske regler

Lov nr. 470 af 25. april 2023 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v. Bekendtgørelse nr. 1711 af 13. december 2023 om tilskud til biodiversitet og bæredygtighed for 2024

Bekendtgørelse nr. 1520 af 8. december 2023 om konditionalitet for 2024

Bekendtgørelse nr. 1359 af 28. november 2023 om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv

Bekendtgørelse nr. 1387 af 29. november 2023 om kontrol og administrative sanktioner for visse tilskudsordninger under Den Europæiske Unions fælles landbrugspolitik

Bekendtgørelse nr. 1426 af 1. december 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2024

Bekendtgørelse nr. 1602 af 28. december 2022 om kundgørelse af Landbrugsstyrelsens kort med senere ændringer

Bilag 1. Særlige planteartsliste for bestøverbrak

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Sæson	Varighed
Svinenød	<i>Conopodium majus</i>	Jun-jun.	Flerårig
Vild gulerod	<i>Daucus carota</i>	Jul-aug.	Toårig
Boghvede	<i>Fagopyrum esculentum</i>	Jul-aug.	Enårig
Engstorkenæb	<i>Geranium pratense</i>	Jul-aug.	Flerårig
Pyrenæisk storkenæb	<i>Geranium pyrenaicum</i>	Jun-sep.	Toårig
Almindelig hør	<i>Linum usitatissimum</i>	Jun-aug.	Enårig
Moskus-katost	<i>Malva moschata</i>	Jul-sep.	Flerårig
Kransblomstret katost	<i>Malva verticillata</i>	Jul-sep.	Toårig
Gul sennep	<i>Sinapis alba</i>	Jun-sep.	Enårig
Agersennep	<i>Sinapis arvensis</i>	Jun-okt.	Enårig
Vild kørvel	<i>Anthriscus sylvestris</i>	Maj-jul.	Flerårig
Kommen	<i>Carum carvi</i>	Maj-jun.	Toårig
Brunelle	<i>Prunella vulgaris</i>	Jul-aug.	Flerårig
Hjulkrone	<i>Borago officinalis</i>	Jun-aug.	Enårig
Almindelig honningurt	<i>Phacelia tanacetifolia</i>	Jun-sep.	Enårig
Rundbælg	<i>Anthyllis vulneraria</i>	Jun-aug.	Flerårig
Humlesneglebælg	<i>Medicago lupulina</i>	Maj-sep.	Toårig
Markstenkløver	<i>Melilotus officinalis</i>	Jul-sep.	Toårig
Foderesparsette	<i>Onobrychis viciifolia</i>	Jun-aug.	Flerårig
Musevikke	<i>Vicia cracca</i>	Jun-aug.	Flerårig
Hvidkløver	<i>Trifolium repens</i>	Jun-sep.	Flerårig
Alsike-kløver	<i>Trifolium hybridum</i>	Jun-aug.	Flerårig
Havemorgenfrue	<i>Calendula officinalis</i>	Jul-sep.	Enårig
Cikorie	<i>Cichorium intybus</i>	Jul-sep.	Flerårig
Grøn høgeskæg	<i>Crepis capillaris</i>	Jul-aug.	Flerårig
Stivhåret borst	<i>Leontodon hispidus</i>	Jun-jul.	Flerårig
Hvid okseøje	<i>Leucanthemum vulgare</i>	Jun-jul.	Enårig
Gul okseøje	<i>Glebionis segetum</i>	Jun-sep.	Enårig
Almindelig hulsvøb	<i>Chaerophyllum temulum</i>	Jun-jul.	Toårig
Agersnerle	<i>Convovulus arvensis</i>	Jun-sep.	Flerårig
Blod-kløver	<i>Trifolium incarnatum</i>	Jul-sep.	Enårig
Kornblomst	<i>Centaurea cyanus</i>	Jun-sep.	Enårig
Agersvinemælk	<i>Sonchus arvensis</i>	Jul-aug.	Flerårig
Almindelig merian	<i>Origanum vulgare</i>	Jun-sep.	Flerårig
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>	Maj-okt.	Flerårig
Stor knopurt	<i>Centaurea scabiosa</i>	Jul-sep.	Flerårig

Storblomstret kodriver	<i>Primula vulgaris</i>	Apr. -maj	Flerårig
Blåhat	<i>Knautia arvensis</i>	Jun-sep.	Flerårig
Almindelig kællingetand	<i>Lotus corniculatus</i>	Jun-sep.	Flerårig
Lucerne	<i>Medicago sativa</i>	Jul-sep.	Flerårig
Almindelig røllike	<i>Achillea millefolium</i>	Jul-okt.	Flerårig
Mælkebøtte	<i>Taraxacum agg</i>	Apr. -maj	Flerårig